003423

LAIKAS

"EL TIEMPO"
SEMANARIO LITUANO
Año del Libertador
General San Martín
1950 birželio 10 d.
NR. 10 (26)

Ten Kur Melas ir Baimė Valdo

Liūdnoms 10 Metų Priespaudos ir Teroro Sukaktuvėms Prisiminti

Rašo ALFONSAS GRAUSLYS

"...nūn vėtros kasas tau išpynė"

J. Aistis

Kai galvoji apie savos tautos, jau dešimt metų pavergtos, likimą, kai galvoji apie pirmuosius to pavergimo metus, kuriuos pats matei, ir apie jos dabartį, kyla prieš akis poeto Kazio Bradūno poemos "MARAS" aprašyti vaizdai.

"Ir užliejo visą kraštą, ir nuplaus
Paskutinį šiltą pėdsaką žmogaus
Amžinos nakties srovė šalta.
Tartum saulė ūkanotam advente,
Panemunių begaliniame krante
Gęsta didelė, plati tauta..."

(K. BRADŪNAS)

Melas, teroras, baimė, žudymai — štai ką išgyvena pasilikęs tėvynėje lietuvis ir ką skausmingai atjaučia išsklaidyta po pasaulį tauta.

"Mane išbudina tolimas pasilikusiųjų vaitojimas, aš nešioju savyje nužudytųjų kapus, ir mano kojos skauda, lyg eičiau su ištremtaisiais". (N. Mazalaitė-Kruminienė).

Melas, begėdiškas melas, akiplėšiškas melas užgulė tautą. Melas taip gudriai skelbiamas, kad nemačiusiems atrodo tiesa. Taip gudriai slepiamas, kad nesykį į ten trumpam laikui nuvykusiam, negalima jo pastebėti. Melas taip apkvailinąs kai kuriuos jo nemačiusius, kad tie eina už jį į kalėjimus, kenčia ir net miršta. Melas taip begėdiškas, kad net neužsimerkia prieš aiškiausių, priešingų, rėkiančių faktų šviesą. Melas taip akiplėšiškas, kad net meluoja ir ten, kur jis viešpatauja, kur jo melagingumas yra visiškai aiškus. Kai 1940 metais Lietuvoje plakatai skelbė naujas "laisves", tuo pat laiku kalėjimai buvo perpildomi vis naujai suimamų nekaltų žmonių. Kai seimo rinkimo plakatai grąsino nerinkti liaudies priešų, nebuvo nė vieno sąrašo, kuris būtų buvęs ne jų sustatytas, ir todėl ir labai norinti nebuvo galima tų "priešų" išrinkti. Melas taip akiplėšiškas, kad net drįsta listi į pabėgėlių stovyklas, kurie savo akimis tą melą matė, ir jiems skelbti apie anapus geležinės uždangos žydintį rojų".

Tas viskas jau nėra propaganda. Tokiam melui propaganda tai per švelnus žodis. Propagandoj juk yra tiesos, tik ji pagražinta. Čia gi viskas — melas ir tik melas. Tas akiplėšiškas melas tęsiasi ir tęsis. Nemeluojantis komunizmas jau nėra komunizmas.

Ir todėl šiandien taip pvz. meluojama: jie nurašo taikos reikalavimais visas sienas, tartum taikingumo meilę rodydami, kai tuo pačiu metu kraštą po krašto užima karo keliu. Mat dabar reikalingas tas melas, jie pilnutinio karo dabar nenori, nes dar nesuvirškino naujai užgrobtų tautų. Juk ir plėšriausias žvėris yra taikus, kai jo viduriai yra perpildyti.

Iš to melo šaknies išauga ir kitos komunizmo baisybės. Juk melui palaikyti reikia teroro, reikia baimės; reikia geležinės uždangos, kad melas, susidūręs su faktais, neliktų nušviestas ir sugriautas.

Reikia teroro, kad įbaugintas protas neįstengtų ramiai galvoti. Reikia baimės, kad melo savitarpy nekritikuotų. Reikia neįsileiti iš kitur ir uždraust pas save visokią kitą spaudą, kad žmonės negalėtų, palyginę vienų ir kitų išvedžiojimus, melą susekti. Reikia neišleist nieko į užsienius, kad apkvailintas žmogus, pamatęs kitų kraštų žmonių gyvenimą, neprablaivėtų. Juk patyrimas rodo, kai prablaivėję bėga iš visur: bėga iš atstovybių, bėga iš kariuomenės, bėga šiaip kas gali, pasirinkdami tiesą ir laisvę. Tik prisiminkime V. Kravčenko ir jo veikalą: "Aš pasirinkau laisvę"!

Svarbiausia tačiau reikia įvaryti tokią baimę, kad visi visų bijotų. Tam įbauginimui tarnauja šnipai oficialūs, apmokami, ir neoficialūs, priversti pranešinėti. Reikia, kad vienas kitu nepasitikėtų, kad niekada ir jokioj padėty būdami nenustotų bijoję. Juk žmogus baimės užguitas geriausiai suvaldomas.

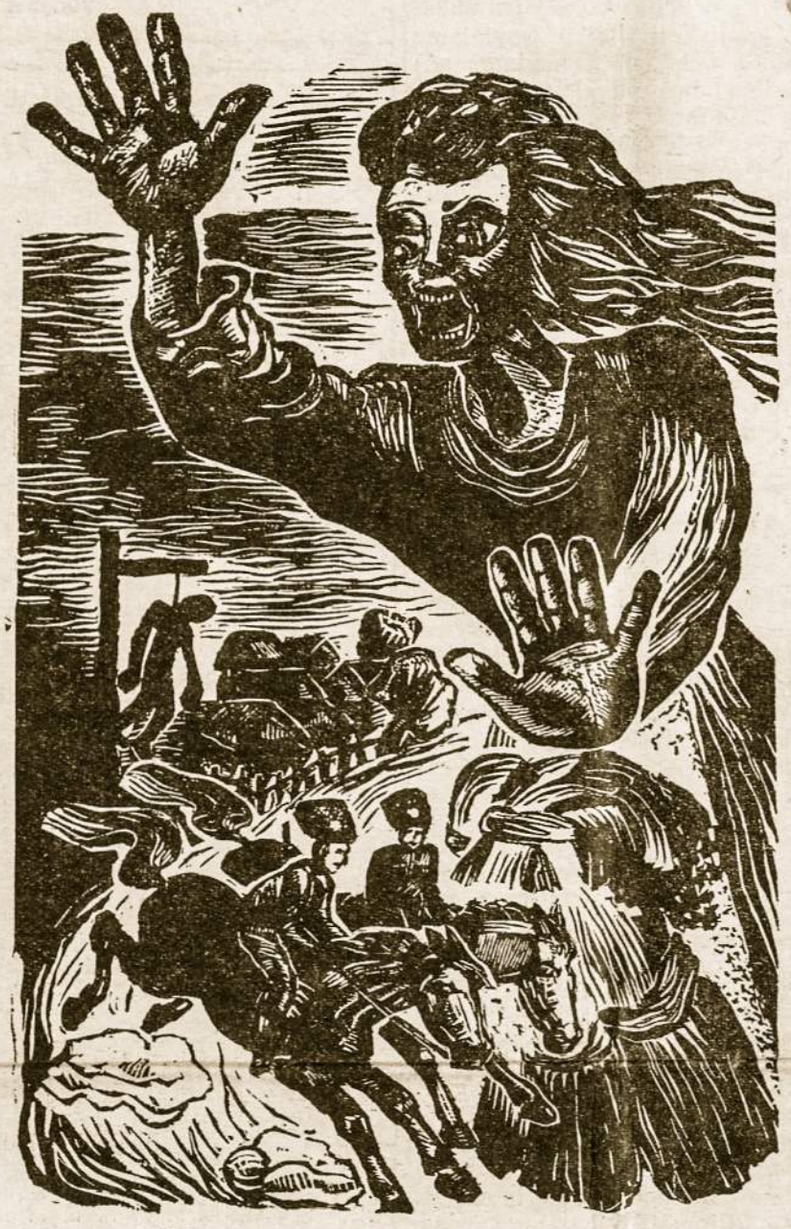

PAULIUS AUGIUS ● Okupantų valdžia Lietuvoje

Kai dabar galvoji apie šiandien ten už geležinės uždangos pasilikusią tautą, tai prisimeni tą nuolatinio gąsdinimo ir baimės stovį, kuriame ji pasilieka. Jau tada, prieš dešimt metų, toji baimė buvo apėmus visus. Juk tu galėjai būti suimtas ir dieną ir naktį. Galėjo gatvėje iš netikėtai sustojusio šalia tavęs automobilio išlipę civiliai žmonės pakviesti vykti su jais. Galėjo tave suimti viešai, galėjai dingti slapti. Galėjo tave paimti sveiką, bet taip pat ir sunkiausia liga negalėjo tavęs apsaugoti nuo suėmimo. Tu galėjai atsidurti kalėjime už tau primetamus kaltinimus, bet galėjai taip pat atsidurt ir už tai, kad tu buvai pažįstamas su tariamu nusikaltėliu, buvai jo giminė ar su juo susirašinėjai. Galėjo tave pašaukti į kokią nekalto vardo įstaigą (pvz. į miesto valdybos butų skyrių, kaip tai atsitiko su Švč. Trejybės parapijos klebonu kun. Petraičiu Kaune) ir tu galėjai iš jos jau nebesugrįžti.

Žmonės buvo taip įbauginti, kad bijojo kalbėt savo tarpe atvirai, net šeimos tarpe, nes nežinojo, o gal kuris nors jų pačių jau buvo enkavedistų pašauktas ir jų grasinamas buvo priverstas pasirašyti, kad pranešinės, kas jo šeimoje ir aplinkoje kalbama. Arba štai du gatve einą draugai staiga atskiriami, kiekvienas tardomas, ką jie tuo laiku kalbėję, ir vargas jiems, jei tardymo daviniai nesutinka. Arba vėl, suskambėjus telefonui, kiekvienas bijodavo prie jo prieiti, nes telefonu pasikalbėjimai buvo sekami; bijota net kalbėtis savitarpy tokiam kambary, kur yra telefonas, nes kad ir neįjungtas telefonas gali kartais išduoti, kas kambary dedasi.

Prieita net prie to, kad žmonės bijojo nakvoti savo namuose, praleisdami naktis laukuose, daržinėse, svetimuose butuose. Šitaip elgdamiesi žmonės nujautė, kas jų laukia, ir neklydo: vėliau atrasti slapti dokumentai apie išvežimus patvirtino, kad beveik visa tauta buvo skirta ištrėmimui.

Nuo šitos visuotinės baimės nėra laisvi nė komunistai. Neveltui laikas nuo laiko ruošiami teismai net didiesiems komunizmo vadams. Kam nėra žinomi nuolatiniai masiniai partijos valymai.

Niekas neturi teisės nurimti ir jaustis saugus, nes gąsdinimas ir baimė — tai ištikimiausi komunizmo palydovai. Anais metais vienas išsigėręs sovietų pilietis siauram mūsiškių būrelyje prasitarė, kaip tenai pas juos kurioje nors įstaigoje kartkartėmis daromi areštai be jokio pagrindo tik tam, kad visi likusieji bijotų. Turbūt tam pačiam tikslui taip pat vyksta dažni gyventojų kilnojimai iš vieno pasviečio į kitą, kad žmogus niekada nesusigyventų su savo aplinka ir visada su nepasitikėjimu žiūrėtų į kitus. Pagaliau kodėl žmonės varomi į kolchozus? Juk aiškiai matoma, kaip tie, kurie ne sau dirba, tingiai dirba, sabotuoja ir ekonomiškai skurdina kraštą. O vis dėlto jie varomi į kolchozines bandas. Tai tam kad būtų lengviau kontroliuojami, terorizuojami ir palaužiami.

Norint suprasti, koks baisus tas nuolatinis baimės slogutis, reikia jį pačiam išgyventi. Iš atpasakojimo jos nesupras tie, kurie gyvena laisvuose kraštuose, kuriems nereikia bijoti. "Tik mes, kurie buvome pažiūrėję į žvėries akis, pažįstame tikrąją baimę" (N. Mazalaitė). Marija Rudzka, buvusi priverčiamojo darbo stovykloje Vorkutoje, rašo "Atrodo, tartum baimė būtų atėmusi visiems daiktams spalvas", atrodo, kad žmonės "tartum bijotų savo minčių, savo šešėlio".

★

Štai matau juos savo tėvynėje dėl gyvybės budinčius. Jų nakties miegas neramus. Kiekvienas šunies suurzgimas ar sulojimas priverčia jų širdis smarkiau plakti. Kaip liguistai ištobulėjo jų klausa. Kaip smarkiai pradeda jų širdies kraujas mušti degančiuose smilkiniuose, kai lietus lyja, kai vėtra siaučia, kai tas

(Nukelta į 2 psl.)

EL GENOCIDIO EN LITUANIA

Los días 14 y 15 de junio se perpetuarán en la memoria de la nación lituana como los más infaustos de su historia, ya de suyo trágica.

En efecto, el 15 de junio se cumple el 10º aniversario de la invasión del ejército rojo a Lituania. (Igual infortunio les cupo, pocos días después, a las otras Repúblicas Bálticas). El 14 de junio, a su vez, se cumple el 9º aniversario de **la primera cacería humana en masa,** organizada por los órganos de ocupación de la U.R.S.S. Esta primera cacería humana afectó a unas 45.000 personas de toda edad, sexo y condición, quienes fueron luego deportadas, en horrorosas condiciones, a los campamentos de esclavos de Komi, Kolyma y otros puntos de Siberia.

Con ocasión de tan luctuosa conmemoración, el "Comité Supremo por Liberación de Lituania" (V.L.I.K.), residente en Alemania Occidental, que dirige la acción de todos los patriotas lituanos dispersos por el mundo libre, ha dado a conocer una "declaración" en que se ilustra a la opinión pública y a los gobiernos de los países democráticos sobre el genocidio que comete la U.R.S.S. en Lituania. Dice entre otras cosas: **"el régimen genocida imperante en Lituania ya ha aniquilado más de la cuarta parte de la nación;** uno de cada cuatro habitantes de Lituania ha sido deportado, condenado a muerte o simplemente asesinado; los que aún quedan en el país, esperan cada día, con inquietud y terror, el momento en que el Moloch insaciable de la MVD les exigirá el sacrificio de su libertad y de sus vidas".

Se calcula en efecto, que por medio de las deportaciones y de otras formas de exterminio que cita el documento, los bolcheviques han disminuído en 700.000 el número de los habitantes de Lituania.

"Ni las Cartas o Declaraciones, — prosigue el documento — **ni los Tratados u otras obligaciones internacionales, contraídas y firmadas por la Unión Soviética los salvaguardan o defienden".** "Sólo la audacia y decisión de los guerrilleros, cuya acción está amplia y excelentemente organizada en todo el país, defiende con relativo éxito al resto de la población de nuevas deportaciones en masa".

"LAIKAS" se hace un deber hacer llegar, según sus modestas posibilidades, al conocimiento de la opinión pública argentina la horrorosa tragedia que afecta sin excepción a todos los lituanos del mundo, dedicando especialmente un número a esta luctuosa conmemoración. Los lituanos por su parte, están persuadidos de que su tragedia hallará eco en el corazón proverbialmente generoso y comprensivo de los argentinos, y que cuando llegue la hora de la justicia, la noble nación argentina prestará su apoyo moral al menos a la heroica y santa cruzada por la liberación de Lituania.

BUENOS AIRES SUIMTI KOMUNISTAI IR UŽDARYTI JŲ LAIKRAŠČIAI

Gegužės 31 d. policija užklupo komunistų būstinėj Corrientes 4345 slaptą susirinkimą, kuriame dalyvavo komunistų vadai: 25 vyrai ir 6 moterys. Jie tarėsi, kaip įsiskverbti į profesines sąjungas jų veikimą. Paaiškėjo, kad komunistai jau kuris laikas susirenka slaptiems posėdžiams. Po to parlamentinė komisija priešargentiniškai veiklai tirti uždarė visus ispanų kalboj pasirodančius komunistinius laikraščius. Taip pat uždarė ir komunistų būstines.

MIRĖ DR. KAZYS GRINIUS

Birželio 5 d. Chicagoje mirė Dr. Kazys Grinius, sulaukęs 83 metų amžiaus. Mirties priežastis — plaučių uždegimas (pulmonia) su komplikacijomis. Dr. K. Grinius buvo trečiasis Lietuvos prezidentas 1926 m. ir Lietuvos Ministeris Pirmininkas 1920 - 1922 m. Jo asmenyje netekome nuoširdaus lietuvio patrijoto, aušrininko ir atkaklaus kovotojo už Lietuvos nepriklausomybę tremtyje.

KOMUNISTŲ DEMONSTRACIJA BERLYNE

Per Sekmines, gegužės 28 d., Berlyne įvyko seniai skelbtoji komunistinė domonstracija. Komunistai ta proga buvo manę surengti perversmą ir užimti visą Berlyną, priverčiant iš jo pasitraukti anglų, amerikiečių ir prancūzų kariuomenes. Tačiau kelias dienas prieš demonstraciją komunistų karinis ūpas atslūgo ir jie pradėjo skelbti kad šis suvažiavimas praeisiąs taikos ženkle. Toks jų nuotaikos pasikeitimas įvyko nebe pagrindo: 13.000 vakarinės Berlyno dalies policininkų, ginkluotų automatiniais ginklais, saugojo sieną skiriančią sovietinę zoną nuo vakarinės; anglų tankai ir patrankos užėmė visas svarbesnes vietas, pro kurias galėtų įsiveržti komunistai, o amerikiečių ir prancūzų kariuomenės stovėjo atsargoj, kurios reikalui esant būtų skubėjusios vokiečių pilicininkams į pagalbą. Be to, jau iš anksto amerikonai buvo pakelbę, kad jie visom priemonėm sutrukdys komunistų veržimąsi į vakarinę Berlyno dalį, net jei panaudotos priemonės iššauktų ir karą. Sovietai, kurie buvo tos demonstracijos rengėjai, matydami tokį stiprų pasipriešinimą, nedrįso jėga veržtis į vakarinę Berlyno dalį. Į Berlyną buvo suvežta iš sovietinės Vokietijos dalies apie pusė milijono jaunų vyrų ir mergaičių. Jie uniformuoti, vilkėdami mėlynus marškinius, žygiavo gatvėmis. Eisena truko 7,5 val., esant lietingam orui. Kalbą pasakė sovietinės Vokietijos prezidentas Pieck, iškoliodamas amerikonus ir išgirdamas Staliną. Pabaigoj buvo nusiųsta Stalinui telegrama, pasižadant dirbt taikos labui. Po šios demonstracijos galima padaryti kai kurių išvadų: anglai ir amerikiečiai jokia kaina nesitrauks iš Berlyno, kas jų vardą vokiečių akyse žymiai pakelia ir sovietams aiškiai parodo, kad prieš jėgą bus pastatyta jėga. Ši demonstracija sovietams buvo gera proga išbandyti organizacinį aparatą: transportą, aprūpinimą maistu, nakvyne ir tt. Reikalui esant, komunistai galėtų bandyti panašų "taikos" kongresą sušaukt Paryžiuj, Romoj, Briusely ar kur nors kitur. Šioje demonstracijoj dalyvavo 10.000 jaunuolių iš vakarinės Vokietijos dalies ir atstovai iš užsienio. Demonstracijos metu nemažai žmonių perbėgo pas amerikiečius, jų tarpe 47 sovietinės zonos policininkai.

VAKARINIŲ VALSTYBIŲ IR SOV. SĄJUNGOS KARINIS PAJĖGUMAS

"United States and World Report" neseniai paskelbė Atlanto paktą pasirašiusių valstybių ir Sov. Sąjungos karinį ir ūkinį pajėgumą Š. Amerika turinti dabar 400 atominių bimbų, o Sov. Sąjunga tik 25.

Turi:	Vak. valstybės	Sov. Sąjunga
kariuomenės	43 divizijas	170 divizijų
Karo lėktuvų	14.000	16.000
Tankų	5.000	40.000
Karo laivų ir narlaivių	546	427
plieno kasmet pagamina	114 mil. tonų	30 mil. tonų
anglies „ „	1.360 mil. tonų	430 mil. tonų
Elektros energijos	690.000 mil. kilovatų	106.000 mil. kilov.
Žibalo	3.089 mil. statinių	299 mil. stat.
Geležinkelių	1.087.523 km.	173.000 km.

Vakarinės valstybės turi pirmenybę modernių ginklų gamyboj kas atsveria sovietine galybę žmonių ir tankų atžvilgiu. Be to, amerikiečiai dabar numato gaminti atominius artilerijos sviedinius, kas jų karinį pajėgumą dar labiau pakels. Sov. Sąjunga turi mažiau anglies, plieno, elektrinės energijos, ypač reikalingos ginklų gamyboj.

MŪSŲ MINTYS IR ŠIRDYS SU TAVIM, OKUPANTO ŽUDOMA TĖVYNĘ!

TEN KUR MELAS IR BAIMĖ VALDO

(Atkelta iš 1 psl.)

visas neramumas už langų yra pritvinęs galimų pavojų ir šmėklų.

Matau tą lietuvį, gaudomą suimti. "Laisvą briedį gaudo siundomi skalikai" (Santvaras). Jis savo žemės šeimininkas, bėga nuo svetimųjų. Jis, kurio rankų darbo duona gaudantieji minta! Bėga nuo plėšikų, norinčių jam paskutinę dar likusią vertybę — gyvybę — išplėšti. Koks išgąstis jo veide!

Matau jų dalį, laimingai pabėgusių, miškuose besislapstančių, iškastuose žemės urvuose lindinčius. Sunykusius, nešvarius. Tai tikroji Lietuva Lietuvoje, Lietuva į žvėrių padėtį nustumta, tai mūsų partizanai, tai "šeiminikai, saugą savo lobį nuo pasiutusių vilkų" (N. Mazalaitė).

Beginkliai vyrai priešą puola,
Gal tūkstančius prarys baisi kova,
Kad liktų tavo vardas žydinčioj
pakrantėj —
Kad liktum tu gyva!...
(S. Santvaras)

Matau nespėjusius pabėgti, uždarytus, tardomus. Matau pasityčiojimus iš jų. Jie garsiosios "laisvių konstitucijos" šalies įpilietinti, tardymų metu spardomi, žnaibomi, tarp durų jų pirštai laužiami; jie tardomi iki sąmonės netekimo, jie — savo krašto tikrieji šeimininkai! "Jie taip daužė mane, kad net siela turi mėlynių" (N. Mazalaitė).

Matau, kiek tų suimtųjų daug, kad ten, kur seniau būdavo dešimtimis, šiandien tose pačiose patalpose jų šimtai. "Linko grindys nuo kojų gausumo kalėjimuose" (N. Mazalaitė). O kiek naujų kalėjimų įkurta! Šalyje, kur pagal įsakymą giedama daina, kad "niekur kitur taip laisvai nekvėpuoja žmogus", pilna kalėjimų su pusiau užmūrytais langais, su uždėtom ant langų dėžėm, kad tik kraštelis dangaus matytųsi, visa tai tam, kad "laisviau" galėtų kvėpuoti žmogus...

Matau juos nuteistus už akių, be jokio teismo, be jokių advokatų, nesykį kankinimais išgavus parašų po nebūtų nusikaltimų sąrašu. Jei turėtume aiškiaregystės dovaną, tai matytume juos nežinomus, su paleistom iš pasalų į pakaušį kulkom, pakastus įvairiose krašto vietose. "Mes kasdieną mirštame... Per gatves ir laukus brenda mirtis ir daro ženklus ant durų" — tarsi girdime juos skundžiantis. "Kiekvieną minutę mirtis stato kojas į jų žingsnių pėdas" (N. Mazalaitė).

Negaliu pamiršti mažai prisimenamus Petrašiūnų kapų kankinius. Didelis plotas tarp Petrašiūnų ir Pažaislio tankiai užsodintas jaunom pušim, skirtas naujiems kapams. Nesykį gyventojai ten girdėdavo sustojusius naktimis sunkvežimius. Į ten buvo atvežami lietuviai ir tenai, kaip vėliau paaiškėjo, jiems buvo kūju sutrupinamos galvos. Taip įspūdingai buvo pavaizduota garsaus kūjo su piautuvu ženklo prasmė. Tikrai "į mano kraštą atėjo žmonės biauresni už velnią, svetimi atėjo, ten, raudoni nuo kitų kraujo, jie nešė kartuves, kulką ir peilį" (N. Mazalaitė).

"Pakasynos be kaimynų, giminės
Ir be akmenį pravirkdančios giesmės
Nesibaigia per dienas, naktis.
Ten kaimuos, tyliam viensėdy ir dvare,
Tartum vėlūs žiburėliai vakare,
Jau retėja žemdirbių gentis"
(K. Bradūnas).

Matau mūsų moksleivius ten žalojamus, verčiamus — anot biblijos — įsirašyti žvėries ženklą ant kaktos. Įsirašyti į organizacijas, kurioms mūsų kalba, mūsų istorija, viskas kas tikrai lietuviška yra bereikšmiai ir niekingi. Moksleivius, verčiamus šnipinėti savo tėvus, neapykantos nuodijamus. Dar lietuviškus žodžius tariančius, bet į kurių sielas jau skiepijama svetima dvasia.

Matau mokytojus ir valdininkus, atėjusius iš ryto į savo darbo įstaigas, išsigandusius, nes iš nakties neberanda vieno kito savo vakarykščio darbo draugo. Nė mažiausio susijaudinimo, nustebimo ar pasipiktinimo jų veido bruožai neprivalo išduoti, nes šnipai jų tarpe juos seka. Tauta žudoma ir jai neleidžiama atverti burnos.

Su dideliu skausmu galvoju apie mūsų menininkus, verčiamus visokiais būdais garbinti stabą, teršti savo talentą. Matau juos nemokšų viešai spaudoje baramus už tai, kad jų mene dar jaučiamas tikrasis menas, o ne vien agitacija. Ką jaučia jie, kai jie verčiami viešai apgailestauti savo kūrybinius "nusikaltimus"?! Koks skausmas, kai jie turi vaidinti ir dainuoti suklaustotus veikalus, ne tokius, kokie išėjo iš kūrėjo rankos. Ir kiek jų to dvasios prievartavimo neatlaiko! Vieni nusižudo. Kiti, parodę kurį nors maištingumo ženklą, netrukus "miršta". Kad jų mirtis atrodytų natūrali, jie iškilmingai palaidojami. Taip nelauktai anksti "mirė" Salomėja Neris, Petras Cvirka, nežinia kur pražuvo Kazys Boruta ir kt.

Ką jaučia mūsų mokslininkai, kuriems įsakoma "pasivyti" atsilikusį okupantų mokslą, kai jiems liepiama mokslą falsifikuoti, kai viskas pradedama ir baigiama Marksu ir jo įpėdiniais.

Matau išvežamuosius, kurių nesibaigiančios virtinės be paliovos plūsta į priverčiamojo darbo stovyklas. Tenai jų likusios jėgos nepakeliamu darbu ir badu sunaikinamos. Vyksta negirdėto masto ir įžūlumo žmonių ir ištisų tautų žudymas. Kaip augalai iš savo gimtosios žemės su visomis šaknimis išrauti, kraujuoja išvežamieji. Taip elgiamasi su vadinamąja "išlaisvinta" tauta.

Tikrai "jie tenai yra užgriuvę, ir niekas neateina jų atkasti... Visas kraštas atrodo tarsi siauras lieptas viršum degančios dervos upės" (N. Mazalaitė). Tuo tarpu gi likusis pasaulis kalba apie taiką. Ir tai tas pasaulis, kuriame skelbiamas mokslas apie pavienio žmogaus meilę. Kas pilnu balsu šaukia: juk tenai tai ne pavienis, kurs kenčia, kuris dreba, kurio gyvenimas nepakenčiamas, bet tai du šimtai milijonų žmonių?!

"Prie kojų akmeninio stabo
Parkritę milijonai nusigandusių
vergų — —
O ten, už jo sunkių pečių, anga į naktį,
Kurion akis pakelt baugu..."

Argi jiems mes, kaip krikščionys, neprivalome parodyti meilės?! Ar neegoistiška ir nežmoniška išlaikyti tokią padėtį, kurioje milijonai žmogiškųjų būtybių šaukiasi mūsų pagalbos?! Tiktai nužmogėjęs ir nukrikščionėjęs pasaulis gali ramiai klausytis skęstančiųjų skausmų ir pasitenkinti vien tik iškilmingais žmogaus teisių deklaravimais. Norėtųsi jiems su paaipiktinimu sviesti į akis poeto žodžius:

"Ir su manim štai šaukia pavergtųjų
Mirties stovyklose ir be tėvynės
milijonai...
Jiems tylint akmens šauktų —
netylėtų:
—Nuimkit melo kaukę!"
(S. Santvaras)

Vyksta aukščiausias lietuvybės neigimas mūsų tautos istorijoje. Šito akivaizdoje visi išsklaidyti po laisvąjį pasaulį lietuviai, lietuviai, kurių sąžinė dar nėra mirusi lietuvybei, — jie visi ĮPAREIGOJAMI Į AUKŠČIAUSIĄ LIETUVYBĖS TEIGIMĄ. Tai prie lietuvybės visur ir visada prisipažinimas, tai jos išpažinimas, tai didžiavimasis ja. Kalbant apčiuopiamiau:

Niekada lietuvių kalba neturėtų būti mūsų ausims taip muzikali, kaip šiandien. Niekada ji neturėtų būti mūsų lūpose taip tyra, kaip šiaudien.

Niekada kitu laiku mūsų tautinių spalvų ženklas neturėtų būti su tokiu pasididžiavimu nešiojamas, kaip šiandien.

Niekada lietuviškas spausdintas žodis neturėtų būti taip karštai mylimas ir taip branginamas, kaip šiandien.

Niekada kitu laiku nebuvo mažiau pateisinamas rūpinimasis tik savais ir savo šeimos reikalais, kaip šiandien. Niekas, kad ir kaip asmeniškai vargdamas, neprivalo pamiršti vargstančios visos tautos reikalų.

Niekada kitu metu nereikėjo tiek laiko, sveikatos ir lėšų aukos tautai, kaip šiandien. Reikia, kad atsirastų heroiškų asmenybių, kurios sutiktų skursti, verčiau pasirinkdamos mažiau apmokamą, bet daugiau laisvo laiko paliekančią tarnybą, kad tą laiką paaukotų tautiniam darbui.

Niekada kitu laiku, kaip dabar, nereikėjo taip kas vakaras daryti sąžinės sąskaitas: Ką aš padariau šiandien tautos labui, kad priartinti jos išlaisvinimą?

"Šaukiu aš tautą GPU užguitą
Ir blaškomą, it rudenio lapus,
Į naują vieškelį, į naują buitį.."
(B. Brazdžionis)

Neapykanta telkiasi. Bėga tūkstančiai per geležinę uždangą, bėga neturtingi, bet su neapykanta širdyje. Milijonai tų, kurie nebėga, taip pat neapykanta dega, nes tenai reta kuri šeima neturi vieno ar kito šeimos nario išplėšto iš savo tarpo. Mūsų didžiausia laimė ir išsilaisvinimo viltis, kad visi, kurie tik susiduria su mūsų prešais, užsidega neapykanta jiems. Neapykanta — tai dinamitas: ji suprogdins tiraniją. Su viltim žiūrime į ateitį ir kartojame mūsų poeto S. Santvaro žodžius:

"Anga į naktį bus užgriauta!
Ir Nojaus Arka vėl atplauks prie
žydinčių krantų!
Toli toli regiu šilkinę laivo burę — —
Mergaite, vėl galėsi tu priskint
Madonnai
Alyvžiedžių baltų!..."

SOVIETAI ĮSTEIGĖ VOKIEČIŲ KARIUOMENĘ

Sovietų okupuotoj Vokietijoj yra 50.000 vokiečių kareivių, kurie yra apmokyti pagal raudonosios Armijos pavyzdį. Jie pirmiau tarnavo policijoj, tačiau sovietai palaipsniui juos apginklavo duodami vis didesnių ginklų.

Galų gale ta policija pradėjo daryti kariškus pratimus. Manevrai vyksta, dalyvaujant tankams ir patrankų baterijoms. Kareiviai naujajai kariuomenei buvo surinkti iš vokiečių belaisvių Sov. Sąjungoj, gerai persijoti per komunistinį rėtį ir tik po to tegalėjo būti priimti į policiją. Vokietijos aukštieji komisarai iteikė sovietams protesto notą prieš kariuomenės įsteigimą nes pagal tarptautinę teisę užimtame krašte steigti kariuomenę neleidžiama. Sovietai to nežiūri ir stengiasi panaudoti vokiečius galimo karo atveju.

Belgijoj Laimėjo Karaliaus Šalininkai

Birželio 4 d. įvykusiuose visuotiniuose rinkimuose laimėjo karaliaus Leopoldo šalininkai — katalikų partija, gavusi 2.354.965 balsus. Socialistai gavo 1.704.360, liberalai 557.019 ir komunistai 234.325 balsus.

Atsivertė Blumo Sūnus

Paryžiuje neseniai priėmė katalikų tikėjimą garsaus socialistų lyderio Leono Blumo sūnus Robert Blum. Kaip žinome, Leon Blum mirė prieš pora mėnesių. Vienas iš pačių paskutinių jo veiksmų buvo telegrama Italijos ministrų pirmininkui Alcide de Gasperi, kurioje prašo neišduoti pabaltijo pabėgėlių sovietams mainais už karo belaisvius italus.

Suimtas Fuchso Pagalbininkas

Šiomis dienomis Jungt. Amerikos Valstybėse buvo suimtas chemikas Harry Gold. 39 m. amžiaus, kuris prisipažino perdavęs Sovietų Sąjungai atomines paslaptis, gautas iš britų mokslininko J. K. Fuchso. J. K. Fuchs, Vokietijos žydas, šiuo metu atlieka 14 metų bausmę Londono kalėjime. H. Gold, kilimu Šveicarijos žydas, JAV pilietis, perduodavo Anglijos ir JAV atomines paslaptis Sovietų Sąjungos atstovui Jungt. Amerikos Valstybėse. Griežtai saugomas, laukia teismo po 100.000 dolerių užstatu.

PAMALDOS AUŠROS VARTŲ LIETUVIŲ BAŽNYČIOJE
Brasil esq. Mendoza, Avellaneda

Sekmadieniais ir šventadieniais šv. Mišios 7, 8, 9 val. Lietuviška Suma su pamokslu 10.30 val. Šiokiadieniais šv. Mišios 7 val., kitomis valandomis — pagal užsakymą.

..Per visą birželio mėnesį sekmadieniais 16.30 val., trečiadieniais ir penktadieniais 19.30 val. yra ypatingos pamaldos Švč. Jėzaus Širdies garbei.

Paskelbtųjų šv. Mišių ir pamaldų metu yra klausoma išpažinties. Norintieji kitu metu atlikti išpažintį ar gauti kitą kokį patarnavimą, kreipiasi tiesiog į parapijos raštinę. Be to Tėvai Marijonai lanko lietuvius ligonius visose ligoninėse ir namuose kiekvienu metu. Galima kreiptis telefonu: 20-9027.

Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje
Š. m. birželio 18 d., sekmadienį, mini
TAUTOS GEDULO DIENĄ

8.30 val. — speciali programa per radio Mitre.
10.30 val. — Iškilmingos gedulo pamaldos liet. Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, dalyvaujant šv. Cecilijos chorui, muzikams ir solistams.
17.00 val. — iškilmingas Minėjimas Lietuvių Salėje Avellanedoje (Brasil 835):
1. Atidaro LICA pirm. Ign. Padvalskis, dalyvaujant Šv. Cecilijos chorui.
2. Kalba: agr. A. Šantaras, K. Čibiras ir aukšti svečiai argentiniečiai.
3. Pianistas Andrius Kuprevičius skambina Fr. Chopino "Gedulo maršą".
4. Lietuviški filmai.

Visiems įėjimas veltui.

Birželio 25 d. Jaunimo Dr-ja mini
TĖVO DIENĄ

10.30 val. Lietuvių Aušros Vartų bažnyčioje Avellanedoje įvyksta iškilmingos pamaldos už gyvus ir mirusius tėvus.

18 val. Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellaneda, ruošiamas gražus TĖVO DENOS MINĖJIMAS. Programoje: Paskaita ir komedija: "Išsvajotoji sekretorė". Vaidina Jaunimo Dr-jos Vaidintojų Būrelis. Režisuoja Z. Juknevičius.

Po programos — ŠOKIAI, griežiant orkestrui "KANKLĖS".

"AIDŲ" BIČIULIŲ RENGIAMO
1950 m. birželio 11 d. LIETUVIŲ SALĖJE, Brasil 835, Avellanedoje,
MENO VAKARO

Programa:

I

ELENA KUPREVIČIŪTĖ (smuikas)

1. PRELIUDAS IR ALLEGRO ..... Pugnani - Kreisler
2. SLAVŲ ŠOKIS ..... Dvožak
3. MALAGIETĖ ..... Albeniz
4. STACCATO ..... Dinica - Haifed

II

LIDIJA PETRAVIČIENĖ (deklamacijos)

CLAUDE SERBANNES ..... Milašius
O. V. MILAŠIAUS POEMOS ..... 1. Nemigas
2. H
3. Lapkričio simfonija

Vertimai: I. Židonytės, Ant. Vaičiulaičio ir J. Kėkšto.

III

ANDRIUS KUPREVIČIUS (piano)

1. SONATA IN FA-MAIOR ..... Haydn
2. 2 VALSAI ..... Chopin
3. SCHERZO IN SI-MINOR ..... "
4. NOCTURNAS IN SI-MAIOR ..... "
5. VALSAS MEFISTO ..... Liszt

Pradžia 18 val.
Bilietų kaina — 2, 3 ir 5 pezai.
Bilietus iš anksto galima įsigyti "Laiko" Redakcijoje ir Salės kasoje prieš programą

Vakaro bilietai galioja publikos šokiams, kurie prasidės 20 val.

Dėl Pilietybės Įsigijimo

Argentinos Vyriausybė jau įteikė Kongresui įstatymo projektą, kuriuo nustatomas naujosios Konstitucijos 31 straipsnio vykdymas apie automatišką Argentinos pilietybės įsigijimą. Įstatymas numato, kad svetimšaliai, sulaukę 18 metų ir išgyvenę 2 metus Argentinoje, *galės* įsigyti Argentinos pilietybę, o išgyvenusieji 5 metus *turės* ją įsigyti arba 3 mėnesių laikotarpyje prieš teisėją pareikšti, kad Argentinos pilietybės įsigyti nenorima. Kas to nepadarys, bus baudžiamas $ 100 iki $ 5000. Norintiesiems bus suteikta pilietybė, jeigu susikalbės ispaniškai, turės bendrą Argentinos respublikos politinės bei socialinės santvarkos supratimą, nebus su Argentina kariaujančios valstybės pilietis, neišpažins įsitikinimų, priešingų Argentinos tautai ir nedalyvaus veikloje, priešingoje 15 ir 21 Konstitucijos straipsniams.

Atrastas Švento Petro Karstas

Birželio 5 d. popiežius Pijus XII atidarė kriptą (urvą), atkastą 16 metrų gilumoje po Vatikano bazilikos grindimis ir pašventino altorių, pastatytą kriptoje rasto švino ir akmes karsto, kuriame, kaip rašo kunigas Caius 140 metų po šv. Petro mirties, ilsisi šv. Petro kaulai. Karsto tikrumu įsitikinti iš viso pasaulio suvažiavo garsūs archeologai. Netrukus maldininkai iš viso pasaulio galės lankyti šv. Petro karstą.

Panevėžio cukraus fabriko darbininkai (kairėje) ir Telšių politiniai kaliniai Rainių miškelyje (dešinėje), bolševikų nužudyti 1941. VI. 26.

Kaip Mus Vežė iš Kauno į Sibirą

Buenos Aires mieste gyvena kunigas Stan. Choinackis, kuris pirmosios bolševikų okupacijos metu studijavo teologiją Kauno kunigų seminarijoje. 1941 m. birželio 14 d. drauge su dešimtimis tūkstančių lietuvių jis buvo išvežtas į Sibirą. Kilus vokiečių karui su sovietais, kaip buvusios Lenkijos pilietis jis buvo išleistas iš priverčiamųjų darbų stovyklos į generolo Anderso vadovaujamą lenkų kariuomenę. Karui pasibaigus, šių atsiminimų autorius atvyko į Argentiną ir gyvena Buenos Aires mieste. Mūsų tautos genocido (naikinimo) metinių proga skelbiame čia jo atsiminimų pluoštą, kurį spaudai paruošė "DRAUGO" redaktorius Dr. J. Prunskis savo apsilankymo Argentinoje metu. Norintieji pasimatyti ir plačiau išsikalbėti su buvusiuoju Sibiro tremtiniu gali kreiptis į "LAIKO" redakciją. — Red.

KAUNO STOTYJE

Bolševikai tą trėmimų dieną mane pagrobė tėvų pranciškonų koplyčioje, Kaune. Įsisodinę į sunkvežimį, nusivežė į Aluntos g-vę Nr. 3, kur tada aš gyvenau. Čia davė valandą laiko susipakuoti, vėl įsodino į sunkvežimį. Pakeliui sustojo dar vienoje vietoje ir paėmė lietuvį tėvą su sūnumi, palikdami ašarose paskendusią motiną ir dukterį.

Sunkvežimis pasuko į Kauno prekių stotį. Čia buvo ilgos eilės prekinių vagonų, tarpe kurių landžiojo enkavedistai. Aš patekau į vagoną, pilną lietuvių. Čia buvo teisininkas Laucius, advokatas Andziulaitis, banko direktorius Kalnėnas, ministras Statkus, Baranauskas (rodos, kirpėjas), laikraštininkas Daukša, Mikšys, du policininkai—Mištautas ir Ptakauskas, dar buvo Bukauskai, Bieliauskas. Vagono langeliai — geležinėmis grotomis užpinti. Areštuotieji pasakojomės, kaip kurį vežė. Kartkartėmis pasigirsdavo moters šauksmas, kuri buvo prislinkusi prie vagonų ir ieškojo savo vyro ar tėvo. Pašauktasis prisispausdavo prie geležinių grotų ir taip vykdavo tragiškas paskutinio atsisveikinimo momentas.

PRO VILNIŲ

Buvo jau rytas, kai važiavome pro Vilnių. Pro langelio grotas už miesto pamatėme stovinčią jaunų žmonių porą. Vyras suprato, kad čia liūdnos tremtinių eilės. Pakėlė ranką ir peržegnojo. Tas mažas faktelis sužadino mūsų viltis.

Naujojoje Vilnioje transportas sutiko panašų moterų transportą. Su jomis buvo ir vaikai. Mažas savo galvutes iškišdami pro langą jie verkė. Moterys stengėsi sulaikyti ašaras, bet klausinėjo, ar nėra čia jų atskirtųjų vyrų, pažįstamų. Traukinius su tremtiniais buvo apsupę bolševikų daliniai. Jokios galimybės nebuvo pabėgti.

Greit pradėjome kentėti dėl susigrūdimo ir oro stokos. Vagonuose buvo sukaltos keturios eilės morų, per vidurį vos buvo galima praeiti. Buvo tvanku, karšta. Mes pradėjome varžytis dėl teisės atsikvėpti oru prie langelio.

SŪRIOS ŽUVYS BE VANDENS ATSIGERTI

Taip pravažiavome Minską, Oršą, Smolenską, Brianską. Pekeliui vienoj kitoj stoty davė sūrių žuvų, košės, vandens. Dažnai buvo, kad išbadėjusiems tremtiniams po sūrios žuvies nedavė vandens atsigerti. Kankino baisus troškulys. Dažnai tikrino vežamuosius, neleisdami išeiti iš vagono. Abiejuose vagono galuose buvo sargyba. Jei kas bandė ilgiau žiūrėti per langelį, sargybiniai koliojo. Nakčia vagonai net iš lauko buvo apšviesti, kad matytų, jei kas bandytume pabėgti.

Vienas latvis turėjo kompasą. Iš jo sprendė, kuria kryptimi veža. Pasukome į pietus. Per Oriolą, Senąjį ir Naująjį Oskolą birželio 20 d. mus atvežė į Starobielską. Pro langą pamatėme sargybinių špalerius, o kiemo gilumoje — tremtinės vienuolės abituose; kalbėjo, kad tai seserys nazarietės iš Vilniaus.

APGYVENDINA CERKVĖJE

Išvarę iš vagonų, bolševikų sargybiniai, su plikais durtuvais, mus apsupo. Nuvarė į netolimą bažnytkaimį ir sukišo į buvusią cerkvę. Daugis keikė bolševikus, net ir patekę į tą vietą, kur pirma buvo maldos namai. Tiesą sakant, ta cerkvė nė nebebuvo panaši į šventnamį: pasieniais buvo pristatyta morų, kuriuos ir užėmė pervarginti tremtiniai. Bolševikų įžūlumo įrodymu buvo faktas, kad ten, kur buvo pati švenčiausia pravoslavų vieta — "carskije vorota" — raudonieji buvo įtaisę išvietes. Atidžiau pažiūrėję į sienas, atradome parašus anksčiau čia laikytų tremtinių ir datas, kada jie čia buvo. Parašai buvo įvairiomis kalbomis ir skelbė, kiek daug pro čia praėjo bolševikų teroro aukų.

SLAPTOS PAMALDOS BARAKUOSE

Greit iš tos cerkvės iškėlė į barakus, apsuptus viela, o cerkvę pripildė naujais tremtinių transportais iš Estijos ir Latvijos. Sekantį rytą buvo sekmadienis. Mus visus anksti prikėlė alkis, ir apsukresnieji ėmė siūlytis darbams virtuvėje. Tarp tremtinių buvo ir vienas jėzuitas iš Vilniaus. Katalikai tremtiniai barakuose išstatė savas sargybas, ir jis slapta atlaikė šv. mišias. Po pamaldų lietuviai išėjo į spygliuotomis vielomis apsuptą kiemą ir čia šnekučiavo, vaikščiodami po porą. Aplinkui buvo gausu sargybinių su nuogais durtuvais. Tremtiniai pradėjo tvarkytis savo baltinius, kai kurie kirpo vienas kitam plaukus. Neužilgo surikiavo į eiles ir davė kopūstų sriubos su žirniais. Tačiau jie taip buvo biaurūs, kad daugelis savo dubenėlius išvertė į atmatoms paruoštas statines. Po pietų visus išvedė su daiktais į vielomis aptvertą kiemą, padarė nuodugnią kratą, konfiskavo peilius, skustuvų peiliukus ir kitus aštrius įrankius. Suvarę atgal i barakus, uždraudė degti šviesas. Visa stovykla skendo tamsoje.

Sekantį rytą mus vėl suvarė į Starobielsko stotį, čia išlaukėme visą dieną ir tik vakare, vėl biauriuose gyvuliniuose vagonuose, buvome išvežti iš Starobielsko Sibiro link. (Pabaiga sek. nr.)

VETERINORIUS

RAUDONLIGĖS EPIDEMIJA PAMAŽU ATSLŪGSTA

Tėvynėje gyvendami buvome pratę matyti, kaip negailestingai raudonligė kamuodavo mūsų mielas kiaulaites. Sergančios kiaulės raudonligei platinti neturėjo nė tam tikros spaudos, kurią finansuoja "didysis iš didžiausių svieto pabaisų gimdytojas". Neturėjo nė apmokamų agitatorių, kurie plačiosiose kiaulių masėse vestų raudonligės propagandą. Mūsų ilgaveidės tenkindavosi savomis agitacinėmis priemonėmis. Vos tiktai susirgdavo raudonlige, tuojau grupuodavosi į kuopeles. Po penkias ir po tris kolektyviškai guldavo į patį minkščiausią purvyną ir, patogiai besiritinėdamos nuo vieno ant kito šono, švelniomis ir šelmiškomis kiauliškomis akutėmis šnairuodavo į sveikąsias kiaules ir, nuduodamos be galo laimingas, melagingai kriuksėdamos viliodavo nesusipratusias drauges bristi į jų burbuliuojantį ir puškantį patalą. Kas be ko: melas ir agitacija savo pasiekia! Ir žiūrėk: viena kita silpnadūšė, agitacinio kriuksėjimo sugundyta, pirma nedrąsiai, vėliau vis drąsiau klampodavo į raudonlige užkrėstą liūną, kolei pagaliau iki ausų pasinerdavo kartu su draugėmis į kiaulapartijos kolektyvinį purvyną.

Taip būdavo tėvynėje. Pietų Amerikoje kiaulės raudonlige neserga. Tai faktas. Bet kas nors turi sirgti. Ir štai šia kiauliška liga savanoriškai apsikrėtė dalis slaviškų imigrantų. Sakoma, kad jų tarpe užtinkama net mūsų tautiečių, nors jie visai nėra slavai. Nebūdami kiaulėmis, jie serga tik savanoriškai, bet užtai drąsiai, aistringai, iki įnirtimo ir net įsiutimo.

Ligą sukelia akimis nepastebimi mikrobai, vadinami komocilomis. Komocilos patenka į žmogų iš šia liga susirgusių ligonių pro ausis, akis, silpną smagenų dangtį ir pro kišenes. Per kišenes komocilos patenka pinigų pavidale. Nesvarbu, kam jie būtų surinkti: ar "lietuviškam" Stalingradui vaduoti, ar "brolškosios" respublikos basiakui apauti. Šventai įsitikinę, kad juos visi išnaudoja, jie stengiasi bent jau patys savęs "nenuskriausti". Mat, Stalingradas ir draugas basiakas toli, o savi reikaliukai čia pat po nuosava nosim. Nereikia taip pat pamiršti, kad "genialusis mokytojas, draugas ir raudonligės rojaus gimdytojas" yra duosnus savo ištikimiesiems. Taip tad šia nelemta kiaulige dažniausiai ir užsikrečiama per kišenes.

Kaip pažinti žmogų, užsikrėtusį komocilomis? Ogi šitaip. — Pirmų pirmiausia komocilos apspinta smagenų dėžę ir supainioja protavimo siūlus. Po kurio laiko smagenų vietoje atsiranda tikras jovalas, kurį pamažu pakeičia geometrinė tuštuma. Ligonis pradeda matyti haliucinacijas, kliedėti apie nesamus dalykus ir kartais, čiopų prisirijęs beigi asadų prikirtęs, taip pagauna šaukti, kad jį nematomi kūlokai su buožėmis muša, jogei net žvirbliai, tąkį varužį užgirdę, kūlvartom nuo stogų ritasi.

Ligos inkubaciniamę laikotarpyje raudonlige susirgęs ligonis pradeda šalintis nuo visuomenės, pasidaro neramus, nervuotas, vogčiomis nuolat žvalgosi į rytus, riečia nosį ir, šnerves baisiai išpūtęs, kažką uosto. Suilgaveidėjimui visaip žengiant pirmyn, ligonis pradeda knistis kur reikia ir kur nereikia, tampa įkyrus ir akiplėšiškas. Besikeikdamas ir besikoliodamas, meluoja, giriasi ir, pūsdamas raudonas komocilų miglas, grasina užmušiąs kiekvieną, kuris atsisako būti "laimingas iš laimingiausių", t. y. lysti pas juos į kompartišką melo ir smurto "rojų", apsaugotą geležinėmis uždangomis.

Ką sveikas būdamas gerbė ir dievino, tą dabar apsiseiliojęs keikia ir niekina. Išmainę tėvynę ant maskoliškų stepių bei tundrų, net gi Dievą išvijo iš savo tuščių galvų. Vietoje Kristaus pasikabinę garbina ūsuotą baidyklę su pypke, o vietoje kryžiaus išpažįsta papraščiausius žudymo įrankius: riestą peilį ir kilograminį kūjį. Nuolat kartoja jam nesuprantamus žodžius, kaip antai: proletariatas, kolchozai, sofchozai, agitpropai, klasės (nors tiems ligoniams, ir sveikiems tebesant, neteko lankyti jokios klasės)... Pasiutimo valandomis visai pameta bet kokią lygsvarą ir sakosi laukiąs tik "išmušančios valandos", kada galės keršyti, žudyti, karti, plėšti, deginti beigi visaip darkytis. Jo įsitikinimu, visa tai reiškia proletariato diktatūrą, buožių ir kūlokų triuškinimą ir raudonlige sergančiųjų rojų... Kaip viršminėta, savo tėvynę išmainę ant plačiųjų stepių ir tundrų, raudonligiško patriotizmo priepuoliuose iki visiško ap-

(Nukelta į 6 psl.)

Rusijos Ultimatumas Amerikai

Kaip galėtų atrodyti sovietų ultimatumas Jungtinėms Amerikos Valstybėms trečiojo pasaulinio karo atveju? — Atsakydamas į šį klausimą, amerikiečių žurnalas "COLLIERS" prieš pora metų paskelbė straipsnį, dėl kurio dar ir šiandien atsakingi karo vadai suka galvas. Čia paduodame to straipsnio santrauką. — RED.

Bekylant nuo stalo, Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentui pranešama, kad yra atvykęs sovietų ambasadorius Mituskis ir tučtuojau nori su juo pasimatyti.

—Aš atnešu Jums mano vyriausybės notą, kuri yra konfidenciali, ir todėl noriu kalbėti privačiai, — vos įėjęs sako Mituskis.

Praslinkus penkiolikai minučių, ambasadorius išeina iš bibliotekos. Prezidentas pasišaukia savo dvi sekretores.

Pakviesk šiame sąraše pažymėtus asmenis per telefoną, įsako jis vienai. Antrajai liepia tuojau sušaukti visus kabineto narius ir Vyriausiojo Kariuomenės Štabo viršininką posėdžiui.

Valandai praslinkus, prezidentas skaito ministrų Tarybai sovietų ambasadoriaus įteiktą notą:

"Jo Ekscelencijai Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentui: Per ištisus mėnesius mūsų kraštai bandė išspręsti ginčus diplomatiniu keliu ir gyventi taikoje. Deja, tai mums nepavyko. Mūsų ideologijos negali gyventi vienoje planetoje. Neišvengiamos ginklavimosi lenktynės prives mus ir mūsų sąjungininkus prie katastrofos. Esame įsitikinę, kad neverta ilgiau tęsti mūsų intrygas. Šiai nelemtai padėčiai baigti nusprendžiame po vieną atominę bombą. Šie sunkvežimiai, vairuojami mūsų vyriausybei atsidavusių amerikiečių, atvyko į strategines viršminėtųjų miestų vietas...."

Šioje vietoje skaitymą nutraukia krašto apsaugos ministras:

—Bet juk tai negalimas daiktas! Ką gi veikė mūsų diplomatinės tarnybos?

—Tą patį aš pasakiau ir ambasadoriui Mituskiui, — atsako prezidentas. Į tai jis man sausai atsakė, kad pats didžiausias mūsų nustebimas bus tada, kai sužinosime, kokia slaptų agentų armija šiame krašte tarnauja sovietams.

Po šitos pastabos jau niekas daugiau nepertraukia prezidento, kuris skaito toliau:

"Visos bombos jau pristatytos į strategines vietas. Taigi mes reikalaujame:

Pirma. Tučtuojau įsakyti nusiginkluoti kariuomenei, laivynui ir aviacijai.

Antra. Visiems karo lėktuvams tuojau įsakyti grįžti į aerodromus ir visiems karo laivams nedelsiant plaukti į artimiausius uostus.

Trečia. Amerikos kariuomenei, esančiai bet kokiame okupuotame krašte, įsakyti tuojau padėti ginklus ir laukti mūsų įsakymų.

Ketvirta, Amerikos gyventojams pranešti per radiją, kad bet koks pasipriešinimas baigtųsi katastrofa. Gyventojai turi pasilikti savo namuose.

Penkta. Dvyliktą valandą mūsų atstovai perims Jungtinių Amerikos Valstybių valdžią ir mums simpatizuoją amerikiečiai užims visas vadovaujamas vietas."

Prezidentas baigia skaityti ir kiek pakeltu tonu sako:

—Ultimatumas duoda dvi valandas laiko: jeigu jį atmetame, po pusvalandžio sprogsta trys atominės bombos New Yorke. Praėjus kitoms 15 minučių, bus susprogdintos trys atominės bombos kiekviename iš viršminėtų miestų. Bus žuvę dešims milijonų amerikiečių, ir Jungtinės Amerikos Valstybės bus netekusios savo geriausių miestų su visomis susisiekimo priemonėmis. Ką galime daryti?

Dvylika skraidančiųjų tvirtovių B 29 nusileido sekančiuose aerodromuose: San Francisco, Los Angeles, Seattle, Kansas City, Washington, Pittsburg, Detroit, New Orleans, Philadelphia, New York ir Chicago. Lėktuvai yra su Jungtinių Amerikos Valstybių vėliavomis, bet juos aptarnauja rūsų įgulos. Kiekviename lėktuve yra po tris atomines bombas. Kiekvieno lėktuvo nusileidžiant laukė pasiruošę du amerikiečių kariuomenės sunkvežimiai, kurie pasiėmė kiekvienas

BOLŠEVIKŲ GAUDOMAS 1940 - 41 M. (5)

Rašo gen. Teodoras Daukantas

6. PRADEDA MUŠTI

"Kameroje" palengva slinko laikas. Tardymai kas naktį. Visų neaprašinėsiu, nes daug pasikartojimų, nuobodžiu vienodumų. Pirmos savaitės pabaigoje Dunkov pradėjo mušti.

—Matai, tu esi karininkas. Tau negarbė, kad tave muša! Kodėl neprisipažįsti? Matai!

—Aš nesu kaltas!

—Bet meluoji! Matai, kaip esi įžeistas?

—Nesu žeistas!

—Kaip tai? Ką plepi? Gavai į snukį!

—Mane įžeisti kaip žmogų galėtų žmogus, laisvas žmogus. Pas jus tokia tvarka, normalus dalykas. Jūs mušate dėl to, kad taip patvarkyta, taip įsakyta, taip jūsų manymu reikia. Tvarka negali mane **įžeisti.** Tas, kas **vakar** buvo įžeidimu, rytoj gali pavirsti garbe. Kryžius, tas gėdingos bausmės simbolis, pavirto garbinimo dalyku.

—Bet tu gi karininkas!

—Jūs tai žinot, ir aš jums nieko blogo nepadariau.

Aš tada buvau nepaprastai ramus. Aš nebeatmenu, kad būdamas laisvėje kada galėčiau taip ramiai kalbėti, atsakinėti ir net "įtikinėt", kaip tuomet. Tardytojas, manau, buvo priprates prie tuščių tose sąlygose bandymų priešintis, nerimauti, dejuoti, skųstis. Čia, atrodo, jis buvo "nuginkluotas". Pabandė dar ir dar, bet matydamas pilniausią mano "rezignaciją", pasidavimą, kai aš mušimus priėmiau, kaip reikiamą bausmę, buvo parblokštas ir pasviro.

Panašus nuotykis buvo ir vėliau. Šį kartą dalyvavo net penki vyrai su keturiais, žmogų apakinančiais, prožektoriais. Visi stebėjo kiekvieną šviesoj "paskendusio" žmogaus judesį. Tuoj papasakosiu, kaip visa tai įvyko.

Mane įvedė į tardytojo kambarį. Matau — pažįstami veidai. Tie patys kaip ir pirmą naktį.

—Sėsk, Daukantai. Dabar matai. Neprisipažinai, bus blogai. Atidarau šią geležinę spintą. Imu Mauzerį. Matai, paskutinėsės markės. Tu kariškis, tai supranti. Pačiupinėk. Matai ,aš jį užtaisau?

Užėjęs kėdės užpakalin, sako:

—Štai, pridedu šį Mauzerį tau prie pakaušio. Paspausiu... ir nėra Daukanto. Ar taip? Kas bus dabar?

—Ir bus gerai...

—Kaip tai? — pašoko net kiti.

—Taip, — atsakau, — ir bus gerai!..

—Kodėl?

—Žiūrėkit, — atsakau, — jau arti trys savaitės, kai esu čia rūsyje. Pasižiūrėkite į mano kojas: sutino, skauda. Kankinuos. Rūsy drėgna, šalta ir tamsu. O kai prisninga ir sniegas viršuje nenuvalytas, dienos šviesos nebematau. Man tikrai sunku. Ir aš nebežinau, už ką? Paspausit, ir bus galas. Bet dar svarbesnis reikalas. Aš būsiu be kaltės jūsų nukankintas. Už tai aš pagarsėsiu lietuvių tarpe, ir jie mane minės...

Šio pasakymo įspūdis buvo nepaprastas.

—Nešaudysim! — atsakė jų vyriausias, ir prožektoriai užgeso. Matyt, reikėjo pasitarti. Pašaukė sargą ir mane išvedė atgal į rūsį.

Praslinko dar pora savaičių. Tardytojui aš pats pasakiau:

—Nors nuodėmė mirties prašyti, bet aš visai sergu. Man vienam apačioj sunku. Jūs netikit, kad aš nekaltas, o aš nerandu tikro kelio, kaip galėčiau jus įtikinti. Be galo pavargau. Sušaudykit mane, prašau.

Tardytojas prišoko prie manęs ir papurtė.

—Klausyk. Tai tu manai, kad mes sovietuose nekaltus žmones šaudom? Ne, drauguži! Kai mes surinksim žinias apie tave, mes vėl tau duosim darbo. Tu vėl gyvensi prie savo šeimos ir dirbsi.

—Bet aš visai nustojau jėgų. Ką aš galiu tokiame stovy padaryti?

—Tai tu manai, kad mes tau akmenis skaldyti paskirsime? Ne, ir dar kartą ne. Mes tave paskirsim prie darbo, kuriam tinki, kuriam turi žinių.

Šį kartą aš buvau parblokštas. Tam įspūdžiui įsigalėti sutrukdė man uždėta bausmė, kai, rodos, trečią dieną po to aš buvau pasiųstas į "karcerį", į "izoliatorių". Štai tau ir darbas, tinkąs mano įgytoms žinioms!

Tik jau tremtyje esu skaitęs, kad NKVD kalinį laiko tarp baimės ir vilties. Viltis kalėjime — galinga jėga. Kiekvienas mūsų šiame pasaulio sąmyšyje yra galimas kandidatas, t. y. gali atsidurti, bent trumpam, tokių tardytojų naguose. Tai neužmirškim, jog viltis yra **tik priemonė.** Nesiduokit ja privilioti. Laikykitės tvirtai. "Vilty" yra pagundos pavojus. Šėtonas gundė Jėzų: "Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane". Taip daro ir bolševikai, ką nors patrauklaus siūlydami, viltimi viliodami ten, kur jų teroras, baimė neįveikia.

Apie tą laiką buvo toks "bandymas": atvedė mane pas tardytoją, — buvo vasario pradžios saulėtas rytas, — ir pasodino mane, kaip visada, kertėje. Tardytojas, ištaręs savo "sėsk", tartum "užmiršo" mane. Praėjo pietų laikas, vakarienės, o aš vis sėdėjau žiūrėdamas prieš save, kol jis kokius tai kitus savo reikalus tvarkė.

Taip nejudėdamas išbuvau kokias 12 valandų. Kitą dieną vėl šaukia.

—Na, kaip tau vakar buvo? Pakankinau be valgio, be gėrimo laikydamas.

—Man vakar buvo labai gerai, — atsakiau. Čia saulutė matosi, o rūsy šviesos visai nematysi. Čia šilta , o ten šalta ir drėgna. Bet svarbiausia, aš čia sėdėdamas vis žiūrėdavau pro šitą plyšį tarp lango briaunos ir užuolaidos, — čia matosi Vytauto Prospektas. Žiūrėdamas aš vis laukiau, gal pasirodys mano dukrelės mėlynas paltukas.

—O ji čia praeina? — paklausė.

—Praeina, kaip gi ne!..

—Bet alkanas buvai. Kaip tau su maistu? Ar nenori pagerinimo? Kai kas prisipažįsta, mes tuojau pagerinam.

—Aš maistu patenkintas, man pakanka, — atsakiau. — Ačiū, daugiau nenoriu.

Išvedė į apačią ir daugiau manęs taip nesodino.

Mokslas ✦ Menas ✦ Literatūra

Dar Vienas Lietuvių Kilmės...

Rašo Prof. Dr. A. PAPLAUSKAS - RAMŪNAS, Kanada

(Tęsinys)

3. DVIDEŠIMTS PENKI METAI TREMTIES BUITY

Kaip jau minėta, N. Berdiajevo gimtinis miestas yra Kijevas, Ukrainos širdis. Čia būsimas filosofas išvydo pasaulio šviesą 1874 m. Studijuoja Kijevo universitete. Tampa karštu marksistu. Gilina studijas Heidelberge, baigia pamažu išgyventi pasaulėžiūrinę krizę. Įkuria religijos filosofijos draugiją, patenka į Vl. Solovjovo bei jo draugų ratą, įsijungia pamažu į religinio humanizmo sąjūdį, kurio korifėjais yra: Dostojevskis, Tolstojus, Merežkovskis, V. Ivanovas ir kt. Dar tik 25 m. turėdamas, jau ištremiamas caristinės valdžios įsakymu iš gimtojo miesto į Vologtą. Po revoliucijos grįžta, net paskiriamas Maskvos universiteto profesorium, bet tai neilgam.

Nieko nepadeda ir jaunystės bei mokslo dienų pažintis su pačiais vyriausiais bolševizmo vadais, kada Berdiajevas griežtai atsisako išsižadėti savo religinių įsitikinimų: 1922 jis ištremiamas iš savo tėvynės. Nuo to laiko jam teko patirti sunkią tremtinio dalį, didvyriškai grumiantis ne tik dėl savo paties, bet ir dėl savo tautiečių medžiaginės ir dvasinės egzistencijos. Kiek per tuos 25 m. šis didžiadvasis vyras iškentėjo, matydamas savo tautiečių, tėvynės netekusių, užsieniuose išblaškytų, skurdą, negalią, nykimą, iš toli sekdamas, regėdamas savo tėvynės tragediją, gali suprasti tik tas, kas tos tremtinio duonos pats yra ragavęs. Ištremtas atsiduria pirmiausia Berlyne, kur įkuria (1922) religijos filosofijos akademiją, kurią po dviejų metų perkelia į Paryžių ir čia pastoviai apsigyvena, tapdamas rusų bendruomenės, gyvenančios Paryžiuje ir aplamai užsieniuose, dvasios vadovu. Apie žurnalą "Put" ("Kelias") suspiečia žymiausius rusų intelektualus. Mirė 1948 m. kovo mėn. 24 d. širdies smūgiu, sėdėdamas prie darbo stalo savo kukliame bute, esančiame Clamart vietovėj netoli Paryžiaus. Tai buvo vulkaniškai gaivalingas kūrėjas, jaunystės bei įkvėpimo ugnį savyje išlaikęs iki pat mirties. Kas kartą asmeniškai yra susitikęs ir matęs jo kilnų, sudvasintą veidą, atspindinti meilę ir kančią, jo liepsningą akių žvilgsnį, jo sielos giedrumą — tam jis yra palikęs gilų neišdildomą įspūdį. Paskutinį savo veikalą, dar nepaskelbtą, jis parašė per du mėnesius. Po to, kai jis buvo ištiktas mirties smūgio, ant stalo rasta gulinti naujai rašoma knyga, išmarginta pastabom, prierašais, pavadinta: "Naujoji mistika".

Berdiajevas buvo plačiai įsijungęs į tarptautinį šių dienų intelektualų gyvenimą. Vadinamuose "Tarptautiniuose susitikimuose", įvykusiuose Ženevoje pereitų metų vasarą, jis skaitė turiningą paskaitą: "Techniškoji pažanga ir dorovinė pažanga". Kaip retai kas jis pažinojo komunizmą, nušvietė jo kilmę, priežastis, esmę ir prasmę, nes ir jo paties kelias, lygiai kaip ir Dostojevskio, Solovjovo kelias, lygiai kaip ir "Daily Worker" redaktoriaus Louis Francis Budenz ar populiarios Amerikos rašytojos Clara Boothe Luce kelias, — yra nuo Büchnerio bei Markso į Kristų. Užtatai Berdiajevas parodo, kad religija nėra tautų opijumas, kaip teigia Marksas, o **atvirkščiai: religija yra tautų vaistas.** Ypač turint galvoj nūdienę krizę. Prieš pat savo mirtį jis buvo davęs vienam prancūzų savaitraščiui, "Savaitė Pasaulyje" interview tema: "Mūsų laikų krizė". 25 sielvartingos tremties metai šio dvasios kovotojo ne tik nepalaužė, bet, atvirkščiai, jį dar labiau sustiprino, išgilino, nuskaidrino, kūrybos žygiams įkvėpė. Jeigu savo tėvynėje būdamas jis spėjo pasirodyti tik su keletu mokslinių veikalų kaip "Subjektyvizmas ir individualizmas istorijos filosofijoj", "Kūrybos prasmė", tai tremties skausmas ir susirūpinimas dėl tėvynės nelaimės, dėl artėjančių Europos ir žmonijos katastrofų gimdė veikalą po veikalo, raštą po rašto, iš kurių pažymėtini: "Istorijos prasmė", "Laisvosios dvasios filosofija", "Dostojevskio pasaulėžvalga", "Rusų revoliucija". "Krikščionybė ir klasių kova", "Komunizmo tiesa ir melas", "Mūsų amžiaus galas", "Žmogus ir mašina", "Aš ir daiktų pasaulis", "Žmogaus paskirtis", "Paradoksinis etikos bandymas", "Penki apmąstymai apie egzistenciją", "Rusų komunizmo kilmė ir prasmė", "Žmogaus asmenybė ir antasmeninės vertybės", "Apie žmogaus vergiją ir laisvę" "Dieviškumo ir žmogiškumo egzistencinė dialektika", "Apie krikščionybės vertumą ir krikščionio nevertumą" ir kiti. 1948 m. Šveicarijoje pasirodžiusi prancūzų kalba knyga "Ant naujosios epochos slenksčio" yra kaip ir atsisveikinantis vyzdžio užmetimas ant tų minties beribių, bekraščių horizontų, kuriuos jis buvo atskleidęs Europai ir pasauliui.

Visa Berdiajavo kūryba, visas filosofinis jo pasaulėvaizdis sukasi apie vieną ir tą pačia centrinę idėją: **žmogaus mįslę.** Žmogaus, arba antropologinės, mįslės išnarpliojimą Berdiajavas, lygiai kaip ir jo pirmatakai — Dostojevskis Solovjovas ir jo amžininkai D. S. Mereškovskis, Viačeslavas Ivanovas, L. J. Šestovas, S. Bulgakovas, N. Arsenijavas ir kiti, — randa kirstologijoj. Berdiajavas yra vienas iš įžymių dabarties antropologų ir teologų ir būtent kaip tik dėl to, kad jis yra vienas iš įžymių kristologų: į Kristaus, į dievažmogybės problemą visais savo raizgiais siūlais susibėgančios ir žmogybės ir dievybės problemos ir ten randančios savo išrišimą. Savo raštais kaip "Penki apmąstymai apie egzistenciją" ir "Dieviškumo ir žmogiškumo egzistencinė dialektika" drauge su mūsų Oskaru Milašium, Gabriel Marceliu, Paul Claudeliu jis yra egzistencializmui arba, tikriau sakant, dėjęs kertinius akmenis krikščioniškam koegzistencializmui. Kas gi yra tas nūn taip dažnai linksniuojamas egzistencializmas? Į tai būtų galima trumpai atsakyti: tai yra religinė antropologija. Tai naujas, būtent religinis humanizmas, kitaip dar vadinamas personalizmu, kurio sąjūdis prancūzijoje ypač pagyvėjo nuo žurnalo "Esprit" 1932 m. pasirodymo ir kur Berdiajavas buvo vienas iš pirmųjų ir artimiausių bendradarbių. Štai kodėl E. Mounier, žurnalo "Esprit" redaktorius, visa tai turėdamas galvoje, Berdiajavą vadina "pirmuoju naujosios Europos humanistu". Bet kol Berdiajavas prie šio egzistencinio kristologinio humanizmo versmių priėjo, teko, kaip žinom, ir jam pačiam paklaidžioti šunkeliuos ir tamsoj: dvasinio brendimo kelias nuo marksizmo iki kristologijos buvo ilgas, sunkus, skausmingas, bet po to labai našus. Bet ar netokiu keliu ėjo į Kristų Solovjovas, Dostojevskis? Ar ne panašiu keliu į Kristų ir katalikų Bažnyčią ėjo ir geriausias Dostojevskio interpretatorius, drauge ir mūsų M. K. Čiurlionio atskleidėjas, garsintojas: Večeslavas Ivanovas, filologas ir istorikas, poetas ir filosofas viename asmenyje? Ar panašiu keliu nepasuks ir pati rusų tauta, dvasioj praregėdama, iš raudonosios ligos pagydama, Raskolnikovo kelią pamesdama ir posukdama tuo keliu, kurį parodė jai naujosios epochos pranašai: keliu į Kristų?

Tautinis Lietuvių Ansamblis Pas Rosario Lietuvius

Pereitais metais Lietuvių Tautinis Ansamblis su savo pastatytu veikalu "Šienapiūtė" yra gerai užsirekomendavęs Rosario lietuvių kolonijai. Kolonijos klebono kun. K. Vengro ir šv. Kazimiero dr-jos pastangomis šiais metais Ansamblis buvo pakviestas su savo naujaja programa: "Tėviške brangi tau mes dainuojam".

Gegužės 20 d. visas Ansamblis traukiniu pasiekė Rosario, kur jų jau laukė rosariečiai. Iš stoties autobusu tiesiog nuvežė į Saladillo parapijos salę pietums, kuriuos paruošė vaišingoji Rosario lietuvių kolonija. Ten Ansamblio vadovas p. A. Petravičius pasakė kalbelę, padėkodamas už malonų priėmimą. Iš Saladillo visas kolektyvas buvo nuvežtas į specialiai išnuomuotą didelę ir gražią "Circulo de Obreros Catolicos" salę, kuri yra viena iš pirmaeilių visame Rosario mieste. Atsivežtos iš Lietuvių salės dekoracijos buvo kiek per mažos, bet jas visai tinkamai papildė salės turimos dekoracijos.

Vakare 9 val. prasidėjo vakaras. Žmonių buvo prisirinkę apie 300 (tarp kurių kelios dešimtys svetimtaučių) ir rosariečiai jiems pažįstamą Ansamblį sutiko su didelėmis ir karštomis ovacijomis. Pradžiai įžangos žodį — lietuviškai ir ispaniškai — pasakė p. A. Petravičius. Vėliau prieš kiekvieną programos dalykėlį taip pat lietuviškai ir ispaniškai trumpus pranešimus padarė p. H. Čiuikienė. Ansamblis programą pradėjo montažu "Tėviške brangi, tau mes dainuojam". Publikoje nepaprasta tyla. Publikos įsitempimas rodė, kad programa ir jos išpildymas pagavo jų dvasią, nukeldamas ją į jų tėviškes, primindamas lietuviškus laukus ir jaunystės dienas. Klausant žavingų su jautriu įsigyvenimu deklamacijų, tarp kurių reikia ypatingai pažymėti p. L. Petravičienės ir p. M. Mikalčienės, daugeliui išspaudė jautrias ilgesio ašaras.

Antrojoj daly pasirodė p. A. Stasiulio vadovaujamas choras su mums jau pažįstamomis dainomis. Ir pats dainų išpildymas, jų lietuviškumas su tokiu pat įtempimu buvo išklausytas ir tokiu pat šiltu jautrumu klausytojų priimtas. Tautiniai šokiai, kurie sudarė programos pabaigą, p. Vyt. Namiko vadovaujami žiūrovus linksmai nuteikė ir sukėlė jų didelį entuziazmą ir nesibaigiančiais plojimas įrodė jų patikimą. Įprastinis p. V. Cibavičiaus dainų ir šokių palydėjimas akordeonu rosariečių buvo ypatingai įvertintas, nes tas gyvu išpildymu lietuviškai liaudies dainai, kaip ir šokiui yra tikrai gražius prisiminimus sukeliantis fonas. Vakarą užbaigė padėkos žodžiais kun. K. Vengras. Kad gastrolės tikslas buvo pilnai pasiektas tautinio meno parodyme, rodo ir tai, jog net ten dalyvavę svetimtaučiai sveikino Ansamblio vadovus ir jiems pareiškė ypatingą padėką.

Rytojaus dieną, sekmadienį, Ansamblio choras giedojo iškilmingose lietuvių pamaldose, giedodamas lietuviškas giesmes, kurių specialiai buvo atėję pasiklausyti nemažas būrys užsieniečių. Po pamaldų visas ansamblis buvo nuvežtas į paruoštus pietus — asadą, kur tiek iš rosariečių, tiek iš svečių pusės buvo pasakyta kalbų, pasidalyta įspūdžiais ir padainuota. Ansamblio dalyviai taip pat pastebėjo, kad šiais metais jau yra padaryta pažanga Rosario lietuvių kultūrinėj ir tautinėj srityse. O tokios šventės dar labiau pakelia jų dvasią ir norą dirbti savo tautos labui.

P. S.

KULTŪROS KRONIKA

DAIL. RIMŠOS PARODA BOLIVIJOJE

Bolivijos sostinės La Paz burmistras neseniai pakvietė dailininką J. Rimšą suruošti savo naujausių kūrinių parodą mucipaliteto (miesto savivaldybės) rūmuose. Dail. J. Rimša boliviečių yra labai aukštai vertinamas ir mėgiamas. Nors pastaruoju metu jo sveikatos stovis dėl neįprastų klimatinių sąlygų (3.700 metrų virš jūros lygio) yra gerokai paveiktas, tačiau teptuko nemeta. Laikas nuo laiko mus pasiekia žinios apie jo naujus laimėjimus meno srityje. Menui, jo žodžiais tariant, nėra ribų nė saiko. Anksčiau jis mėgdavo dirbti naktimis. Tai buvęs našiausias jo gyvenimo laikotarpis. Dabar jau naktimis nebedirba. Savo kūriniais žavisi tik vieną kitą dieną. Paskui juos užmiršta: jie jam atrodo pasenę, netekę žavingojo šviežumo. Todėl jo nerimstanti kūrėjo siela nuolat ieško naujų temų ir išsilieja vis naujais kūriniais. Jo nuomone dailininkas miršta, kai jo kūrybinis veržlumas sustingsta ir jis pradeda džiaugtis savo sukurtais laimėjimais.

Visi ženklai rodo, kad dail. J. Rimšos genijus dar nė nemano leistis žemyn. Jis žada pasauliui dar daug nuostabių kūrinių. To jam linkime iš širdies ir tikime, kad jo netrukus atidaroma paroda, kaip visuomet, turės daug pasisekimo.

—Lietuvių Rašytojų Drjos naujoji valdyba: pirm. dr. J. Aistis - Aleksandravičius (48 Green St. Putnam, Conn.), sekr. Bern. Brazdžionis (107 Concord St., Lawrence, Mass.), vicepirm. J. Tysliava (412 Bedford Ave. Brooklyn, N. Y.) ir St. Santvaras (19 Burrill Pl., So. Boston, Mass.), ižd. Faustas Kirša (928 E. Broadway, So. Boston, Mass.). Rašytojai, draugijos nariai, pakeitę savo adresus arba tik ką atvykę iš Vokietijos, prašomi tuojau pranešti draugijos valdybai.

SPAUDA

ATSIŲSTA PAMINĖTI

1. METRAŠTIS 1950. Redagavo T. Dr. L. Andriekus O. F. M. Išleido Tėvai Pranciškonai Kennebunk Port, Maine, U.S.A. Viršelis ir vinjetės dail. V. Vijeikio. Spaudė "Darbininko" spaustuvė Bostone 1949 m.

Tai didelio formato, gerame popieriuje, 222 psl. veikalas, išleistas Šventiesiems Metams paminėti. Knygos pradžioje įrašas: "Šventaisiais 1950 metais melskime Tautų Viešpatį laisvės mūsų Tėvynei, kenčiančai jau dešimtuosius vergijos metus".

Metraščio pradžioje įdėta Pijaus XII Šventųjų Metų bulė, Malda Šventiesiems Metams ir prel. Prano Penkauske straipsnis: "Jubiliejiniai arba Šventieji Metai".

Knygoje telpa sekantys straipsniai: vysk. Vincento Padolskio — "Gaila man minios", T. Dr. Bernardino Grauslio O. F. M. — "Kristus visagalio Dievo planuose", Juozo Girniaus — "Tikėjimo ir netikėjimo kova mūsų dienomis", prof. dr. Antano Maceinos — "Kaino prisikėlimas", vysk. Vincento Brizgio — "Liet. tautos ateitis ir šeima", prof. Juozo Brazaičio — "Lietuvos vergijos dešimtmetis", prel. Mykolo Krupavičiaus — "Šiandieninė lietuvių tautos kova už laisvę", T. Dr. Viktoro Gidžiūno O.F.M. — "Pranciškonų įnašas į lietuvių tautos kultūrą", Jono Kmito — "Lietuvybė Amerikoje", prel. Jono Balkūno — "Amerikos lietuvių katalikų akcija", Leonardo Šimučio — "Amerikos lietuvių vienybė Lietuvai išlaisvinti", T. J. Vaškio O.F.M. — "Lietuvos Pranciškonai Amerikoje", kan. F. Kapočiaus — "Lietuvių tremtinių bažnytinis — religinis gyvenimas vakarų Vokietijoje ir Austrijoje". P. Jurkaus — "Lietuvių kultūrinis gyvenimas tremtyje", kan. dr. J. B. Končiaus — "Lietuvių tremtinių emigracija".

Beletristiką atstovauja A. Vaičiulaitis, St. Būdavas ir N. Mazalaitė — Kruminienė. Eilėraščiai B. Brazdžionio, K. Grigaitytės, H. Nagio, J. Aisčio, K. Bradūno, F. Kiršos, L. Andriekaus, M. Vaitkaus, A. Rūtos, Maironio ir A. Nykos — Niliūno. Knyga padalyta į penkias dalis, kurių kiekviena papuošta dail. V. Vijeikio vinjetėmis. Be to, veikalas gausiai iliustruotas įvairių dailininkų ir liaudies meno reprodukcijomis ir žymesnių veikėjų bei lietuviškojo gyvenimo nuotraukomis.

Lietuviškos knygos mylėtojui šis metraštis suteiks daug džiaugsmo. Jo leidėjai tikrai užsitarnavo kiekvieno sąmoningo lietuvio pripažinimą ir padėką. Kainuoja 2.50 dolerio. Norintieji jį įsigyti, gali kreiptis į "LAIKO" Administraciją.

HABLAN LOS AMIGOS DE LITUANIA, Montevideo, 1950.

Ši brošiūra susideda iš dviejų paskaitų apie Lietuvą: Jungt. Am. Valstybių kongresmano Daniel J. Flood kalbos, pasakytos Amerikos lietuvių Kongrese ir urugvajiečio prof. Victor Dotti paskaitos per radiją.

Abu autoriai yra žinomi lietuvių draugai, apie kuriuos įžangėlę parašė C. Verax.

Pirmoji paskaita, versta iš anglų kalbos, šiltai primena Lietuvos praeitį, antroji gi, lyg papildydama, plačiau liečia mūsų tėvynės tragingą dabartį. Ši prof. Dotti paskaita parašyta ypatingai puikiu stiliumi ir su didelėmis simpatijomis Lietuvai kankinei — "Lituania Martir".

Knygelė bus miela kiekvienam mūsų tautos draugui ir gal paskatins didesnį susidomėjimą baisiuoju genocidu anapus geležinės uždangos.

Kazio Bradūno redaguota naujausios mūsų poezijos antologija vardu **"Žemė"** yra leidžiama **"Lietuvių Dienų"** Los Angeles. Antologijoje sutelkta rinktinė Vytauto Mačernio (mirusio 1945 metais Lietuvoje), Alfonso Nykos Niliūno, Juozo Kėkšto, Henriko Nagio ir Kazio Bradūno poezija. Platus studijinis įvadas Juozo Girniaus.

Didelis Lietuvių Bičiulis
Dr. CHARLES M. SMART
DANTISTAS
Priėmimo valandos: 9.30 - 12 ir 14.30 - 16.
Córdoba 991, piso 5 Dep. B, Cap
T. E. 31 - 7060

"DAINA"

(ANTIGUO CANTO POPULAR LITUANO)

Recogido por OSCAR WLADISLAS DE LUBICZ MILOSZ y traducido al español por Lysandro Z. D. Galtier, miembro fundador de la "Association des Amis de Milosz"

Especial para "LAIKAS"

Joven soy y hombre de armas llevar,
guerrero de lejanas tierras.

Cuando dije adiós al padre,
la luna alumbraba el cielo.

El cielo por la luna está bañado
y sé que ahora el padre llora.

Cuando a la madre dije adios,
el sol doraba el cielo.

De día el cielo es dorado
y sé que la madre llora.

Cuando me despedí de los hermanos,
brillaba el cielo estrellado.

Estrellas brillan en el cielo ahora
y mis hermanos por mí lloran.

Cuando me separé de mi hermana,
las peonias recién se abrían.

Peonias en el jardín florecen:
piensa mi hermana en mí y solloza.

Cuando me separé de mi amada,
el lirio en el jardín brotaba.

Lirios en el jardín florecen:
deshecha en llantos está la amada.

Forzoso es que yo seque tanta lágrima,
forzoso es que al hogar regrese.

Joven soy y hombre de armas llevar,
guerrero de lejanas tierras.

En el número anterior se ha omitido una estrofa. Por eso publicamos la canción por segunda vez.

SEKMADIENIO RIMČIAI

LIETUVOS VYSKUPŲ LAIŠKAS JAUNIMUI

(Tęsinys)

Lietuvių tauta, ne savo kalte vėlai priėmusi krikščionybę, savo Didžiųjų Kunigaikščių — Jogailos ir Vytauto Didžiojo — žodžių ir pavyzdžiu skatinama tapo katališka. Kartą pažinusi Evangelijos šviesą, mūsų tauta visa siela ir visiems laikams pasidavė Kristui Viešpačiui. Net labai stiprios pagundos iš protestantizmo ir rusiškos stačiatikybės pusės, ne kartą net persekiojimai, nei vieno — kito, kad ir kilmingo lietuvio atkritimas nuo katalikų tikėjimo, tautos daugiau nepaveikė ir nepajėgė jos atitraukti nuo Katalikų Eklezijos (Bažnyčios — Red.) Ilgai trukę sunkūs karų ir 120 metų Rusijos carų vergijos laikai neleido tautai tinkamai įvertinti atskirų tautos asmenybių pasiekto krikščioniškojo tobulumo. Tačiau vienas iš mūsų tautos sūnų, Lenkijos Karaliaus ir Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Kazimiero ir Austrijos Kunigaikštytės Elzbietos sūnus — Kazimieras Jogailaitis savo asmens krikščionišku tobulumu iškilo taip aukštai, kad jam priklauso vieta tarpe pačių gražiausių Katalikų Eklezijos šventųjų.

Savo šventąjį Karalaitį jau seniai ir giliai pamilo, jį garbino, jo šaukėsi kaip savo Danguje esančio Gelbėtojo visose sunkiose valandose. Tautos meilę savo Šventajam liudija Vilniaus mieste jo garbei pastatyta graži šventovė ir puošni koplyčia Vilniaus Katedroje, kur ilsisi Šventojo kaulai. Šventojo Kazimiero šventumo garsas ir jo garbinimas pasklido ir toli už Lietuvos. Jau senais laikais Neapolio mieste Italijoje buvo susikūrusi kilmingųjų jaunuolių sodalicija, kuri savo Globėju buvo pasirinkusi Šv. Kazimierą. Sodalicijos centras buvo senas, vadinamas "Didesnysis" šv. Jurgio dievnamis, kuriame buvo graži, erdvi koplyčia dedikuota Šv. Kazimiero garbei. Joje stovėjo nedidelė medinė pauksuota Šv. Kazimiero statula, kurios krūtinėje tilpo Šventojo relikvija — piršto narelis — gauta iš Vilniaus Vyskupo Jurgio Tiškevičiaus. Paskutiniojo Bavarijos karaliaus statytoje pilyje audiencijų salę ir koplyčią taip pat puošia gražūs Šv. Kazimiero paveikslai. Kada Rusijos carų valdžia Lietuvoje kliudė Šventojo garbę, visaip iškreipdami istorijos faktus, niekino lietuvių akyse Šventojo protėvius — Didžiuosius Lietuvos Kunigaikščius, tai Lietuvos katalikiškos liaudies vaikai, atsidūrę svetimuose kraštuose, ypač Vidurinėje Amerikoje, labai ryškiai parodė, kaip lietuvis visur vertina savo Šv. Karalaitį. Ten atsirado ne tik dievnamiai jo garbei, jo vardu parapijos, bet jo vardu ten susikūrė ir vienuolija ir įvairios draugijos bei mokslo įstaigos.

Dievo Apvaizdos sutvarkymu Lietuvai atgavus nepriklausomybę ir laisvę buvo jaučiama tautoje noro ir pasiryžimo kuriuo nors ypatingu įvykdytu sumanymu pagerbti savo Šv. Karalaitį, kuris jau ilgus amžius buvo lyg tikrasis vadas visų kovojančių už Dievą ir Tėvynę. To noro ir ryžtingumo daugiausia rodė laisvos Lietuvos jaunimas. Tėvynę ištikusi neapsakoma nelaimė sukliudė sumanymų vykdymą, bet patį reikalą padarė dar aktualesnį ir pagyvino pasiryžimus.

Lietuvos Vyskupai matydami visai tautai, o ypatingai jaunimui gresiančius pavojus, norėdami pagyvinti lietuvių pasitikėjimą savo Šv. Globėju ir duoti jaunimui krikščioniško gyvenimo vadą klaidų pilname pasaulyje, ryžosi prašyti Šventąjį Tėvą Pijų XII, kad jis savo apaštaline galia teikstųsi paskirti Šv. Kazimierą viso Lietuvių Jaunimo Ypatingu Globėju pas Dievą. Gavus tokiam žygiui Šventojo Tėvo pritarimą buvo kreiptasi į lietuvius, kuriuos aplinkybės leido pasiekti, kviečiant juos prisidėti prie Vyskupų prašymo. Daug lietuvių Katalikų — subrendusių ir jaunimo parašu buvo atsiųsta Vyskupams, kurie kartu su prašymu buvo įteikti Šventajam Tėvui. Į tą Vyskupų ir tikinčiųjų prašymą Šventasis Tėvas atsakė čia skelbiamu raštu — Breve.

Mes Lietuvos Vyskupai, pranešdami Jums šią Šventojo Tėvo malonę, pareikštą mūsų tautai ir ypač Jums, Lietuviškas Jaunime, turime vilties, kad Jūs ypatingu būdu teiksite garbę ir dėkosite Visatos Viešpačiui, kuris Lietuvai ir visiems lietuviams yra davęs taip garbingą šventą Globėją, kurio užtarymu Jis jau seniai padėjo Lietuvių tautai, padės jai šiais sunkiais laikais ir ateityje.

Mes tikimės, kad Jūs, nors išblaškyti visame pasaulyje, kuris šiandien taip apsikrėtęs stabmeldiškais nedorais papročiais ir visokiomis klaidomis, mokėsite parodyti dėkingumą ypatingam Jūsų Šv. Globėjui jį garbindami ir sekdami jo ištikimybę Dievo įsakymams, Evangeliniam tobulumui, meilę Švenčiausiajai Marijai, uolumą ginti Katalikų Eklezijos mokslą ir jos teises, brangindami sielos ir kūno nekaltybę, pasekdami teisingą pasaulio tuštybės supratimą ir kitas jo dorybes, pelniusias jam amžinąją laimę ir dangiškąją garbę. Eidami jo eitu gyvenimo keliu ir

Birželio mėnuo skiriamas Švč. Jėzaus Širdies garbei, širdies, kurios meilė yra karštesnė už birželio saulę Lietuvoje. Jėzus 20 metų kietu dailidės darbu pelnė kasdieninę duoną. Mūsų garbės pareiga yra turėti Dieviško Dailidės paveikslą savo darbovietėse.

Jūs būsite vis vertesni didesnių Dievo malonių, vis gražiau išgarsinsite Jūsų vardą kaip lietuvių katalikų visur, kur teks jums gyventi, visų tarpe, su kuriais teks Jums susitikti. Tuo keliu eidami Jūs būsite vis tvirtesnis tautos gyvybės ir tvirtybės pagrindas.

Jūsų broliai kenčią Lietuvos ar esą šiaures tirono tremtyje ir kalėjimuose negalės kol kas nei šios naujienos išgirsti nei už ją padėkoti Šventajam Tėvui. Mes tikimės, kad Jūs iš visų pasaulio kraštų atsiliepsite ir Jūs ir anų Jūsų brolių vardu išreikšdami Šventajam Tėvui dėkingumą už parodytą meilę ir užuojautą Lietuvių Jaunimui, ypatingai šiose sunkiose mūsų tautai valandose. Mes tikimės, kad tas dėkingumas bus ne vieno karto, ne laikinas, o amžinai atsimintinas, kol bus gyva Lietuvių tauta.

Nuo dabar Lietuvių Jaunimo tarpe visuose pasaulio kraštuose turi prasidėti ypatingesnis Šventojo Globėjo garbinimas, atsimenant jį ir kasdieninėje maldoje, įvedant jo garbei atskiras valandas ir dienas. Sekdami seną Lietuvių tautoje savo laiku prigijusią tradiciją, mes randame, kad Lietuvių Jaunimui būtų tinkamiausia švęsti metinę savo Ypatingojo Globėjo šventę Šv. Kazimiero Relikvijų Perkėlimo dieną, kuriai yra paskirtas pirmas sekmadienis po Oktavos Švenčiausios Marijos Dangun Ėmimo (sekmadienis po 22 rugpiūčio). Ta šventė jau buvo Jums priminta 1946 metais ir daug kur Jūsų ji jau buvo švenčiama. Derėtų, kad jau šiais metais pasiruoštumėte tai šventei visas Lietuvių Jaunimas kartu — pradedant mažiausiais ir baigiant užaugusiais. Amžiumi vyresnieji turite parodyti daugiau inicijatyvos ir uolumo tiek šventę garsinant, tiek ją ruošiant, tiek vadovaujant jaunesniesiems. Per šimtus metų už tikėjimą persekioti airiai, pakrikę po platų pasaulį, savo tėvynės Airijos Globėjo Šv. Patriko šventę padarė tarsi tautinę šventę viso angliškai kalbančio pasaulio. Jų pavyzdys tepaskatina Lietuvių Jaunimą Šv. Kazimiero — Ypatingo Lietuvių Jaunimo Globėjo šventę ruošti su visu širdies atsidėjimu, su visu pasiryžimu, kad ji taptų viso bet kur esančio Lietuvių tautos Jaunimo šventę.

Visagalis Viešpats Dievas, kurs yra neišsemiamas malonių šaltinis, tebūna gausus ir Jums, Mylimiausias Jaunime, savo malonėmis, tesustiprina Jus šventame tikėjime, Jūsų viltyje į geresnę visos mūsų tautos ir Jūsų ateitį, Jūsų krikščioniškoje doroje, o ypatingai meilėje: meilėje Dievo, meilėje šventos mūsų Motinos Eklezijos, meilėje Švenčiausios Marijos, kurią taip ypatingai garbino Šv. Kazimieras, meilėje visiems mūsų broliams.

Visagalio Viešpaties Dievo † Tėvo † ir Sūnaus † ir Šventosios Dvasios palaiminimas tenužengia ant Jūsų ir tepasilieka visados.

† JUOZAPAS SKVIRECKAS
Kauno Arkivyskupas Metropolitas
† VINCENTAS BRIZGYS
Kauno Vyskupas Pagalbininkas
† VINCENTAS PADOLSKIS
Vilkaviškio Vyskupas Koadiutorius

Z A M S 1950 metų
Kristaus Prisikėlimo dieną.

JAV KONGRESAS APIE LIETUVĄ

Oficialiose Jungt. Amerikos Valstybių KONGRESO ŽINIOSE (CONGRESSIONAL RECORD) buvo įdėta palyginamoji lentelė apie Katalikų Bažnyčios padėtį Lietuvoje 1940 ir 1948 m., paimta iš platesnio straipsnio apie Lietuvą, tilpusio "BOSTON SUNDAY POST". Į "Kongreso Žinias" lentelė pateko reikalaujant atstovui Harold D. Donuhue iš Massachusetts. Lentelėje skaitome:

"Arkivyskupų ir vyskupų Lietuvoje 1940 m. 14, 1948 — vienas. Kunigų 1940 m. — 1.646, 1948 m. — 400. Vienuolių 1940 m. — 1.586, 1948 m. — nė vieno. Bažnyčių 1940 m. — 1.202, 1948 m. 60. Bažnyčiose suregistruotų tikinčiųjų 1940 m. — 2.776.422, 1948 m. — nė vieno. Dvasinių seminarijų 1940 m. — 4, 1948 m. — nė vienos. Katalikiškų universitetų 1940 m. — 1, 1948 m. — nė vieno. Klierikų 1940 m. — 470, 1948 m. — nė vieno. Nužudytų arba ištremtų dvasininkų 1940 m. — nė vieno, 1948 m. — 75%. Katalikiškų leidinių 1940 m. — 52 su bendru tiražu 7.030.200, 1948 m. — nė vieno. Religinių — filosofinių knygų išleista 1940 m. — 209, 1948 — nė vienos. Religinių draugijų ir brolijų narių 1940 m. — 800.000, 1948 m. — nė vieno."

ŠUOLIS Į ANAPUS

Rašo DR. J. MAČERNIS

1. DVASINIS VYRŲ SUMENKĖJIMAS

Matant čia tiek daug nusipenėjusių vyrų, atrodo keista kalbėti apie jų sumenkėjimą. Ir tikrai netektų apie tai kalbėti, jeigu vyras būtybių hierachijoje teužimtų biologinį laipsnį, tik gyvio vietą. Gyvuliui yra visai natūralu pasinerti vien tik triūse dėl maisto ar žaidimuose, kurie stiprina jo raumenis. Vertybių pasaulis jam yra absoliučiai svetimas, visiškai nežinomas. Jeigu kur sutikčiau būtybę kad ir keturkoję ir vilnomis apžėlusią, kuri nagrinėtų filosofinius kalusimus, kuri gėrėtųsi grožiu, kuri siektų dorinės tobulybės ir kuri su vaikišku nuolankumu ir meile kreiptųsi į savo Kūrėją, aš nedvejodamas pasveikinčiau ją kaip savo lygiavertį brolį. Bet daugeliui šių laikų ir baltaveidžių vyrų ar netektų rausti prieš tokią būtybę? Juk vyrų minios dabar, kaip senovės išsigimstančioj Romoj, šaukia tiktai duonos ir žaidimų. Ir šitas niekingų dalykų troškulys giliai yra persunkęs eilinio vyro būtybę: kokia daugybė vyrų skaito laikrašty tik apie arklių lenktynes ar bokso bei futbolo rungtynes. Ir su kokiu pašėlusiu įnirtimu per tokias rungtynes plojama tam, kuris stipresnį smūgį sudavė kitam į nosį ar kurs smarkiau sviedinį paspyrė! Sekmadienį vyrų minių minios pripildo stadijonus, smukles, kinus, bažnyčioje gi jų tik vienas kitas tesimato. Atrodytų, kad tai nėra būtybės, kurioms skirta ir privalu gyventi vertybių pasauly. Ir tas dvasinis sumenkėjimas, sunykimas pastebimas dabar visur, bet ypač Amerikoje, ir tai abejose jos dalyse. Ir kas blogiausia, kad tuo sunykimu net pasididžiuojama pareiškiant, kad pas mus bažnyčias lanko tik moterys, kurios juk yra "žioplesnės", mažiau "išmanančios". Panašių samprotavimų galima buvo girdėti ir Lietuvoje. Tad pravartu kartą pažvelgti į jį kiek iš arčiau, kiek tai įmanoma padaryti mažame straipsnely.

2. DIEVAS — SAUSA TEORIJA?

Jeigu žmogui trūksta kurio nors jutimo organo, pvz. regėjimo ar girdėjimo, arba jeigu tie organai blogai veikia, žmogų gali ištikti įvairios ir skaudžios nelaimės. Panašiai ir dar blogiau yra, sušlubuoja visa jo pažinimo teorija, t. y., jo pažiūros į patį pažinimą. O deja, pažinimo teorija visos žmonijos vaikščiojo šunkeliais, ir todėl žmonija nuolat žengia iš vienos klaidos į kitą. Pažinimo įgijime žmonija yra panaši į tą karvę, kuri tarpais grobsto žolę, tarpais gi atsigulusi tą žolę atrajoja ir ją gromuliuoja. Panašiai žmonijoje protarpiais tai vienam tai kitam genijui švystelia kokia nauja idėja, kurią paskiau kartais šimtmečiais kiti atrajoja ir visaip gromuluoja. Taip graikui Demokritui švystelėjo gana gilus įžvelgimas į medžiaginio pasaulio sąrangą (atomų teorija), o pažinimo srityje prieš 2300 metų didžiam genijui Platonui švystelėjo įžvelgimas, jog tikrovė neapsiriboja regimuoju pasauliu ir jog ne juslėmis mes prieiname prie šitos tikrovės pažinimo. Deja, Demokritas nepaliko raštų, o Platonas neišvystė ir negalėjo anų laikų priemonėmis išvystyti savo gilaus įžvelgimo. Tad jo mokinys Aristotelis, žymus anų laikų žinojimo sistemintojas, grįžo prie liaudies pažiūrų į fizinį pasaulį ir į liaudies pažinimo teoriją. Jo supratimu, mes tepažįstame tik tai, ką pagauna mūsų juslės. Toje juslinėje medžiagoje p r o t a s galįs skaityti viduje — iš čia žodis inteligencija. Juslės ir mintijimas — štai esąs vienintelis kelias pagauti tikrovę.

Nemaža dalis žmonijos, ir tai daugumoje vyrai, padarė logiškas iš tos pažinimo teorijos išvadas: jeigu prie pažinimo kas gera ir bloga, prie Tvėrėjo pažinimo prieinama tik protavimo, tik teorijos keliu, tad tie dalykai yra labai abejotini, labai netikri, labai abstraktūs, negyvi: "Grau ist alle Theorie" (Kiekviena teorija yra pilka).. Pakalbėti apie tuos dalykus galima, bet ta abstrakti, pilka teorija negali apspręsti žmogaus poelgių. Ir kas keisčiausia, kad daugumoje nemėgstanti logiškai protauti moteris kaip tik yra "gyvai" religinga. Tad turbūt religija yra nelogiški niekai, arba priėjimas prie jos turi būti kitas: ne vien protavimo keliu. Ir imta aiškinti religiją, darovę ar tai jausmais (klaidinga psichologija), ar tai socialiniais motyvais.

3. KAIP PAŽĮSTAME NEREGIMĄ PASAULĮ?

Ačiū Dievui, šiandien mes turime nuskaidrintą pažinimo teoriją, paremtą panašiais į Platono giliais įžvelgimais į tikrovę. Šiandien mes žinome, jog žmogus pagauna daug daug tokių dalykų, kurie yra neprieinami juslėms, pvz. santykius, matematikos dalykus, vertybes.

Matyti galime tik tai, kas turi tam tikrą formą, dydį, spalvą. Panašumas ar skirtingumas, esimas didesniu ar mažesniu ir t. t. nėra nei spalvotas, nei turi kokį pavidalą. Taigi mes juos pagauname ne juslėmis. Niekur pasauly mes nesame m a t ę nei tikro apskritimo, nei taisyklingo šimtakampio, nei trijų ar penkių, nei daugybės kitų matematikos dalykų. Matematikos pasaulis neprieinamas juslėms, jis nėra nei mūsų proto padaras, kaip kiti mano. To pasaulio pagavimas nevyksta nei vadinamos atotraukos (abstrakcijos) keliu. Pagrindinius matematikos dalykus mes pagauname betarpiškai. Kad ir loginių vertybių — minčių pagavimas nėra tik psichinių procesų išdava, matome kad ir iš to, jis vadovaujasi ne psichiniais, o loginiais dėsniais. Panašiai betarpiškai, ne juslėmis ir ne protavimu pagauname ir estetines vertybes. Du žmonės gali turėti vienodai geras akis ar ausis ir žiūrėti į kokį gražų paveikslą ar klausyti gražios muzikos. Spalvas ar garsus pagauna abudu, tuo tarpu gi grožį, kuris pasireiškia per tuos garsus ar spalvas, vienas gali pagauti, kitas gi ne. Spalvos ar garsai yra "transparentiški" (perregimi) grožiui, bet tą grožį mes įžiūrime, pagauname ne protavimu. Dar daugiau — protavimas apie kokį grožinį dalyką paprastai nuvaiko grožio pagavimą. Šis pagavimas nėra nė jausmas, kaip kiti klaidingai mano. Jausmas yra sielos reagavimas į kokio nors dalyko pagavimą, į tai, kad siela yra paliečiama kokios tikrovės. Džiaugsmas dėl grožio pagavimo yra jausmas, bet patsai grožio pagavimas yra savaimingas, elementarus vyksmas. Juokingos yra kitų filosofų pastangos apibrėžti, kas yra grožis. Tai yra lygiai tiek pat negalima, kaip kad negalima tikrai aptarti, kas yra tiesioji linija. Tokie dalykai tėra prieinami tiesioginiam įžvelgimui. Esama žmonių gerų logikų, puikių protautojų, kurie neturi beveik jokio priėjimo prie grožio tikrovės.

Panašiai tiesioginiai pagauname etines, dorines vertybes. Vaikas matydamas kaip kam nors padaroma skriauda, pagauna be jokio samprotavimo teisingumo vertybę. Ir panašiai yra su kitų dorinių vertybių pagavimu. Pagaudami jas tiesioginiai — ne juslėmis ir ne protavimu — mes drauge įžiūrime jų besąlyginį galiojimą, jų privalomumą. Kas tai kartą aiškiai ir gyvai įžvelgė, tą nesuklaidins jokie sofizmai apie doros reliatyvumą arba apie tariamą valios nelaisvumą. (Bus daugiau)

Televizija iš Vatikano

Prancūzijos katalikai šv. Tėvui padovanojo modernų televizijos siųstuvą ir priimtuvą. Po keliskart į savaitę Vatikano siųstuvas 16 — 17 val. transliuoja vaizdus iš šv. Petro aikštės ir bazilikos kartu su klasikine muzika. Šiuo metu vaizdai perduodami tik 36 km. spinduliu, bet netrukus, užbaigus aukštesnę anteną, nuotolis padidės iki 80 km. Kai tik Italija užbaigs savo televizijos stotis, Vatikano siųstuvas bus įjungtas į bendrą tinklą ir pasieks visą Italiją. Šiuo metu tėra apie 20 priimtuvų Romoje ir apylinkėse (Castel Gandolfo).

Liet. Pamaldos Rosario Lietuviams

Kas sekmadienį Buen Pastor koplyčioje, Laprida ir Virasoro gatvių sankryžoje, 10.15 val. Aukštumas: San Martin 2900.

Liet. Pamaldos Montevideo Mieste

vyksta antrąjį mėnesio sekmadienį 10 val. Švč. Jėzaus ir Marijos Širdžių parapijos bažnyčioje, Posolo 4025, pustrečios kvadros nuo avda. Gral. Flores. Priveža visos susisiekimo priemonės, kurios eina per avda. Gral. Flores Hipodromo Nacional kryptimi. Tran. 28 ir omnib. 156 priveža arčiau. Iš cerriškio omnib. 210 reikia išlipti avda. Gral. Flores ir Cno. Corrales, viena kvadra prieš c. Posolo.

LIETUVIAI VISAME PASAULYJE

VOKIETIJA

RUOŠIASI RINKIMAMS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos krašto Vyr. valdyba nutarė netrukus įvykdyti vyriausiosios krašto valdybos rinkimus. Pirmiausia bus išrinkta vyr. krašto taryba, kurią sudarys viso 12 asmenų. 5 jų bus iš JAV zonos Vokietijoje, kiti gi 7 iš britų zonos, daugiausia Mažosios Lietuvos atstovai. Dvylika tarybos narių išrinks vyr. valdybą, kuri ir tvarkys visus tremtinių reikalus. Reorganizaciją įvykdyti šiuo metu betgi labai nelengva, nes visą darbą trukdo emigracija ir nuolatiniai stovyklų perkilnojimai. Vis dėlto daroma viskas, kad tremtiniai neliktų be demokratiškosios savo vadovybės.

SENELIAI Į VOKIEČIŲ ŪKĮ

Visi negalintieji išemigruoti DP seneliai, kurie iki šiol įprasta tvarka gyvena DP stovyklose, amerikiečių zonoje bus surinkti į specialias stovyklas, kurias tuo tarpu administruos IRO. Tačiau artimiausiu laiku jie bus įjungti į vokiečių ūkį, tuo tarpu šias stovyklas — prieglaudas perimant vokiečiams. Kokiu būdu vokiečiai administruos šias stovyklas ir ar jie išskirstys tremtinius po savas prieglaudas, ar leis gyventi savarankiškai, tuo tarpu dar neaišku.

—Prancūzų zonoje Jordonbad yra seneliams ir nesveikiems DP speciali stovykla, kurioje priežiūra ir globa geresnė kaip eilinėse stovyklose. Ten yra ir apie 40 lietuvių.

—Britų zonoje, Varell vietovėje, jau kuris laikas veikia DP senelių prieglauda, kurioje sutelkti negalintieji emigruoti seneliai. Aprūpinimas, maistas ir kitos gyvenimo sąlygos yra visiškai pakenčiamos. Iš viso čia gyvena apie 800 senelių, jų tarpe 400 latvių. Lietuvių čia yra apie 80. Yra davinių, kad bus įsteigta ir daugiau senelių prieglaudų, į kurias galės patekti didesnis mūsų tautiečių skaičius.

—J. P. PALUKAITIS, vienas "Lietuvio" laikraščio redaktorių Vokietijoje, savo laiku redagavęs "Tėviškės Garsą" ir kt. lietuviškus laikraščius tremtyje, ruošiasi atvykti į Čikagą.

DARBO KOOPERATYVAI

Paskutiniu metu IRO amerikiečių zonos vadovybė deda didesnių pastangų suburti negalinčius emigruoti tremtinius į vadinamus darbo kooperatyvus Pagal jų planus, tremtiniai būtų suburti į savotiškas stovyklas, kurių nariai — gyventojai gamintų įvairius rankdarbius, kai kuriuos vartojimo dalykus, verstųsi smulkiomis ūkio šakomis ir pan. Toks DP darbo kooperatyvas įstengtų užsidirbti dalį gėrybių, reikalingų jų egzistencijai. Ko trūktų — paremtų IRO ir vokiečiai. Šiuo metu IRO pareigūnai lanko stovyklas ir daro pranešimus tokių kooperatyvų steigimo reikalu.

AUSTRIJA

LIETUVIAI AUSTRIJOJE

Trotzbergo pilyje netoli Jenbacho gyvenąs kun. K. Kuzminskas praneša, kad Tirolyje lietuvių beliko tik 35. Praėjusiais metais daug išvyko Amerikon. Kun. Bačinskas ruošiasi važiuoti Australijon — jau gavo vyskupo kvietimą. Kun. Razminas pasilieka Austrijoje, nes ir J. E. Arkivyskupas J. Skireckas pasilieka.

Š. AMERIKA

Čiurlionio ansamblis susilaukė palankių Amerikos spaudos komentarų. Pavyzdžiui, "Chicago Daily Tribune" pažymi, kad jų koncertas tiesiog pavergė 4.000 klausytojų. Ypač muzikos kritikas iškelia lietuviškas kankles. Choro dainas vadina tiksliomis, spalvingomis, tyromis, o apie liaudies šokius atsiliepia, kad jie ateina iš Lietuvos "gerosios žemės". Muzikos kritikui S. Raven dainuojančios lietuvaitės sudariusios vieną gražiausių vaizdų.

Mirė Jonas Staškevičius. Yonkers, N. Y., gegužės 18 d. mirė Jonas Staškevičius, buvęs Lietuvos Vyr. Tribunolo teisėjas.

VENEZUELA

VENEZUELOS LIETUVIŲ SĄSKRIDIS

S. m. gegužės mėn. 28 dieną, per Sekmines, įvyko pirmas Venezuelos lietuvių sąskridis Carabobo apylinkėje prie garsaus istorinio Venezuelos tautos paminklo.

Suvažiavime dalyvavo apie 500 lietuvių, kurie įvairiomis susisiekimo priemonėmis suplaukė ir iš tolimų respublikos kampų.

Tos dienos programa prasidėjo pamaldomis, kurias atlaikė kun. A. Sabaliauskas, pasakydamas progai pritaikintą pamokslą ispanų ir lietuvių kalbomis. Po pamaldų įvyko eisena nuo bažnyčios iki paminklo. Tautiniais rūbais pasipuošusios lietuvaitės nešė vainiką.

Prie Nežinomojo Kareivio kapo ir prie tautos altoriaus jautrų žodį tarė inžinierius Jankūnas, Valencijos lietuvių kolonijos pirmininkas ir Biliūnas, einąs Venezuelos lietuvių Centro valdybos pirmininko pareigas.

Padėjus vainiką, sugiedojus Venezuelos ir Lietuvos tautinius himnus, sąskridžio dalyviai važiavo į Valencijos miestą, kur Don Bosko kolegijos kieme įvyko krepšinio rungtynės tarp lietuvių ir vietinės komandos. Šį kartą lietuviai, anksčiau daugelio rungtynių laimėtojai, buvo sumušti rezultatu 44-32 vietinių naudai.

16 valandą gražiame Valencijos "Imperio" teatre įvyko sąskridžio meninė dalis, kuri buvo ištisai transliuota per Valencijos radio.

Meninę dalį išpildė visų lietuvių kolonijų meno mėgėjai. Programą sudarė tautiniai šokiai, choro, duetų ir solo dainos, mergaičių baletas ir deklamacijos. Programa buvo užbaigta tautiniais himnais.

Reikia pasigėrėti, kad Venezuelos lietuviai tokiu trumpu laiku savo kruopščių ir energingų organizatorių dėka mokėjo taip įspūdingai pasirodyti.

Valencijos ir sostinės (Caracas) laikraščiai prielankiai atsiliepė apie tą pirmą lietuvių viešą pasirodymą.

URUGVAJUS

MIRĖ KILNI JAUNUOLĖ

Š. m. gegužės 25 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu kilni Montevideo lietuvių kolonijos narė, sulaukusi vos 20 metų amžiaus, a. a. Marcelė Žvaliauskaitė. A. a. Marcelė visuomet buvo žinoma, kaip religinga ir uoli lietuvaitė. Jos pastangomis daug lietuvių vaikučių Cerro parapijoje buvo prirengti Pirmajai Komunijai. Ji buvo taip pat ir Vytiečių uoli narė. Gavusi gripą, bet turėdama daug darbų, nekreipė į tai dėmesio. Tik gydytojui įsakius turėjo palikti savo darbus ir atsigulti į lovą. Pagijus vel ėmėsi savo paliktų darbų, bet atkrito antrą kartą ir jau daugiau nesikėlė. Nors jos tėveliai nesigailėjo nei rūpesčių, nei pinigų, bet jaunuolė 5 mėnesius pasirgusi ir kantriai iškentusi dideles kančias turėjo atsiskirti su šiuo pasauliu. Gegužės 27 d. kun. St. Grigaliūno ir didelio būrio lietuvių velionės karstas, apdengtas vainikais ir gėlėmis, buvo palydėtas į Cementerio del Cerro, kapas 71.

Jos tėveliams jų skausmo valandoje gilią užuojautą reiškia velionės kūmas Vytautas Dorelis su žmona ir jos krikšto sūnus Pranas Baliukonis.

Requiescat in pace!

URUGUAJAUS LIETUVIAI MINI GEDULO DIENĄ

Sekmadienį birželio 11 d. bažnyčioje "Sagrados Corazones" Possolo 4025, Las Acacias, įvyko iškilmingos gedulingos pamaldos už žuvusius lietuvius ir Lietuvos partizanus. Pamaldas atlaikė ir tai dienai pritaikytą pamokslą pasakė lietuvių kapelionas kun. St. Grigaliūnas, o susirinkę tautiečiai meldėsi už savo nukankintus artimuosius.

Birželio 14 d. bus **Gedulo Diena.** Tą dieną visi lietuviai kviečiami parodyti visiems savo gailestį už kenčiančią Lietuvą ženkliukus perrišdami juodais kaspinėliais.

Birželio 17 d., 21 val., šeštadienį, bus viešas Gedulio Dienos minėjimas Ateneo de Montevideo (Plaza Cagancha) salėje, kur ta proga kalbės žymūs vietiniai kalbėtojai, rašytojai ir lietuvių atstovai. Kiekvieno lietuvio pareiga parodyti pasauliui, kad Lietuva yra gyva ir kad mes visuomet šauksimės į laisvojo pasaulio sąžines prieš šituos barbariškus okupantų veiksmus. Visi kaip vienas dalyvaukime minėjime ir paremkime jo pasisekimą.

Kor.

MIRĖ A. ALEKNA

Gegužės 14 d. Hospital Español ligoninėje mirė A. Alekna. Nors jis visą laiką buvo komunistų simpatikas, bet mirties akivaizdoje šaukėsi kunigo. Kun. S. Grigaliūnas jį aprūpino šventais Sakramentais ir palydėjo į amžiną kelionę.

Kor.

PAMINĖTOS KUN. STANISLOVO GRIGALIŪNO VARDINĖS

Gegužės 7 d buvo minima kun. Stanislovo Grigaliūno vardo diena. Kadangi jis yra klebonas vietinėje parapijoje "Sagrados Corazones", tai parapijiečiai jam surengė iškilmingas vardines. 8.30 val buvo šv. Mišios su bendra komunija, o 10 val. parapijos choras, vadovaujamas Vyt. Dorelio atgiedojo iškilmingas mišias, kurioms smuiku pritarė žymus valstybės teatro S.O.D.R.E smuikininkas.

Po pamaldų parapijiečiai savo kleboną pasveikino įteikdami jam dovaną. Buvo taip pat ir įvairių sveikinimo kalbų. Be to, minėjimo komisijos sekretorius perskaitė gautus sveiknimus, tarp kurių Lietuvos Pasiuntinybės Pietų Amerikai ir jos tarnautojų, U. L. Kultūros Dr-jos ir kitų vietinių įstaigų. Sveikinimų kalbos parodė, kad kun. St. Grigaliūnas yra nusipelnęs dideles lietuvių ir vietinių simpatijas.

Linkime gerb. Varduvininkui ir toliau darbuotis mūsų tarpe ir kelti lietuvių vardą tarp svetimųjų.

MOKYKLOS VAKARĖLIS

Birželio 18 d., sekmadienį, U.L.K. Dr-jos Tėvų Komitetas rengia nepaprastą vakarėlį Lietuvių Mokyklos naudai. Programą išpildys mokyt. Stanevičienės vadovaujami mokiniai. Visi Kviečiami dalyvauti.

GRAŽUS VAKARAS

U. L. Kultūros Dr-ja birželio 3 d. surengė savo patalpose pirmąjį šios žiemos sezono vakarą. Programoje buvo komedija "Viena bėda — ne bėda", komiškas monologas "Žydelis iš Europos" ir juokingas vaizdelis iš girtuoklio gyvenimo "Girtuoklio priesaika". Programą labai vykusiai, žiūrovus iki ašarų prijuokindami, išpildė p. A. Brazys ir B. Steponis. Atsilankiusieji vakaru buvo patenkinti ir laukia daugiau tokių pasirodymų. Šokiams grojo p. N. Budreikos orkestras.

Kor.

ARGENTINA

BERISSO

PADĖKA

Visiems prisidėjusiems minint Motinos Dieną gegužės 21 d. Berisso "Mindaugo" Dr-jos patalpose ypač "Mindaugo" Dr-jos pirmininkui p. K. Paliukui už minėjimo atidarymo žodį ir gražią paskaitą ispaniškai, p. A. Miseliui už turiningą paskaitą lietuviškai, p. J. Staškūnienei už jaunųjų mergaičių programos parengimą, jaunosioms deklamatorėms ir programos išpildytojoms: Nelidai Marcinkevičiūtei, Elytei Šešūnaitei ir Danguolei Miselytei bei visiems tautiečiam moloniai dalyvavusiems minėjime reiškia nuoširdžią padėką

"Mindaugo" Dr-jos Valdyba

PAMINĖTA MOTINOS DIENA

"Mindaugo" Dr-jos rūpesčiu Berisso lietuvių kolonijoje buvo gražiai paminėta Motinos Diena. Gegužės 14 d. įvyko iškilmingos pamaldos už gyvas ir mirusias motinas. Per pamaldas pirmą kartą giedojo atnaujintas ir Alf. Petraičio vadovaujamas berisiečių choras. Kadangi tą dieną lijo, tai minėjimas salėje buvo atidėtas gegužės 21 dienai.

Sekantį sekmadienį gegužės 21 d. 17 val. "Mindaugo" Dr-jos patalpose susirinko didelis lietuvių būrys prisiminti ir pagerbti savo motinas. Minėjimą atidarė "Mindaugo" dr-jos pirm. Kaz. Paliukas, kuris taip pat ispaniškai apibūdino Motinos minėjimo reikšmę. Lietuvišką ypatingai gražią paskaitą skaitė Antanas Miselis, nušviesdamas motinos reikšmę kiekvieno žmogaus gyvenime ir jo auklėjime. Po to meninėje programoje jaunosios lietuvaitės padeklamavo progai pritaikytų eilėraščių. Mergaites programai labai gerai su tikru atsidėjimu paruošė p. Janina Staškūnienė. Deklamavo Berisse jau gerai pažįstamos Nelida Marcinkevičiūtė, Danguolė Miselytė ir Elytė Šešūnaitė.

Jk.

PADĖKA

Gerb. pp. Ražanskams, Stundžiams, Petroniams, broliams Tamoliūnams, p. Šlapšiui ir kt., suteikusiems man visokeriopą pagalbą "LAIKUI" platinti nuoširdžiai dėkoju. Antanas Kevėža.

GABUS BERNIUKAS

Žinomo Berisso lietuvio Nikodemo Baubino 9 metų berniukas rodo retų gabumų muzikoje. Jo akordeonu išpildomi lietuviškos muzikos dalykėliai išduoda slypintį talentą, kuris gerų mokytojų padedamas žada išsivystyti į rimtą muziką.

A. K.

ROSARIO

TĖVŲ MARIJONŲ VYRESNYSIS ROSARIO MIESTE

Šiomis dienomis Rosario mieste lankėsi Argentinos Tėvų Marijonų viršininkas kun. Jonas J. Jakaitis M.I.C. Šia proga aplankė laikinai Tėvų Marijonų gyvenamą namą, apžiūrėjo siūlomus pirkti žemės sklypus kuriamai lietuvių parapijai. Reikia pažymėti, kad gerb. kun. J. Jakaitis M.I.C. yra nupirkęs lietuvių visuomenei daug nuosavybių Šiaurės Amerikoje, Argentinoje (Avellanedoje), Anglijoje (Londone). Nenuostabu, kad jis turi didelio patyrimo šioje srityje, kurį nori panaudoti ir Rosario lietuviams steigiamoje parapijoje.

SVARBU VISIEMS ROSARIO LIETUVIAMS!

Sekmadienį, birželio 18 d., tuojau po lietuviškų pamaldų, bus svarbus susirinkimas. Jis įvyks ten pat prie Buen Pastor koplyčios esančioje salėje, Laprida 2785. Yra kviečiami dalyvauti visos moterys ir visi vyrai. Kokia programa? Apie ką bus kalboma?

Prašome atvykti — ir sužinosite! Pamaldos tą dieną koplyčioje įvyks kaip kiekvieną sekmadienį, 10.15 val. ryto. Tuojau po pamaldų įvyks minimas svarbus pasitarimas.

ŽEMĖS, ŽEMĖS VISUR... O JOS NĖRA...

Jau šeštas mėnuo, kai lietuviai Tėvai Marijonai, apsigyvenę Rosario miestę, ieško žemės nupirkti būsimai naujai lietuviškai prapijai! Ir dar kol kas nepavyko galutinai tą svarbų dalyką išpręsti. Tai žemė vienoje vietoje per brangi, tai kitoje per toli nuo lietuvių apgyventos vietos, arba — per mažas sklypas būsimai parapijai. Tai tikras galvosukis. Tačiau žemės ieškoma ir tikimasi, kad ateis ta diena, kada bus galima paskelbti Rosario lietuvių kolonijai, KAD

PRISIMINK SAVO TĖVELĮ!

Birželio 25 d., sekmadienį, visa Rosario Lietuvių kolonija švęs TĖVŲ DIENĄ. Ta proga šv. Kazimiero D-jos nariai yra suruošę atitinkamą minėjimą ir kviečia visus lietuvius, senus ir jaunus, dalyvauti toje šventėje.

Ryte, 10.15 val., Buen Pastor koplyčioje, Laprida ir Virasoro gatvėse, iškilmingos pamaldos su pamokslėliu. Mišios yra sudėtinės, ir bus laikomos už visus gyvus ir mirusius tėvus.

Po pietų, lygiai PUNKTUALIAI, 17 val., įvyks gražus minėjimas. Programoje yra numatyta: PASKAITA, EILĖS, BENDROS LIETUVIŠKOS DAINOS ir TRUMPAS KONCERTAS, kurį išpildys ZAGREB CHORAS IR STYGŲ ORKESTRAS. Lygiai 19 val. bus ŠOKIAI. Yra nusamdyta net 2 ORKESTRAI! Įžanga: vyrams $ 3.00, o moterims tiktai $ 1.00. Patys atvykite, ir draugus atsiveskite!

Kurioje salėje? Patogioje ir gražioje "CLUB ITALIANO" salėje, esančioje BUENOS AIRES 1252, Rosario miesto centre.

RAUDONLIGĖS EPIDEMIJA

(Atkelta iš 3 psl.)

svaigimo stūgauja: "Za Volgu, za Baikala — široka strana moja rodnaja..." Išgirdę apie giminių išvežimus į broliškąsias uzbekų, taškidų, kalmukų ar mongolų respublikas užkaltuose galvijų vagonuose, susiėmę už galvos šaukia: "Kam dar tos kelionės išlaidos! Reikėjo nudėti ant vietos tuos pasiuntusius šunis, tuos liaudies priešus!" Ir taip visos ligonio mintys susivelia, kaip šiksnosparnis į pakulas, kad ne tik jo smagenys, bet ir širdis su jos aptarnaujamais organais nė šuns asadai nebetiktų.

Atvykus iš Europos didesniam skaičiui veterinorių, raudonligė rodo atslūgimo ženklų.

Paryžiaus universiteto diplomuotas gydytojas
Dr. Emilio Cura
Vidaus ligų specialistas
Hospital Rawson ir Hospital Vecinal de Lanus gydytojas, priima ligonius savo privačiuose konsultoriumuose nuo 16 iki 20 val.:
URUGUAY 763 AVELLANEDA
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais;
SARMIENTO 4143 LANUS
antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais

Juozo Sabaliausko
KRAUTUVĖ IR PIENINĖ
Rūgštus ir saldus pienąs. Mandagus ir greitas patarnavimas
CUBA 3986
Cerro Montevideo

MAŠINŲ FABRIKAS
ŠALTAM METALO APDIRBIMUI
Kniedžių, Varžtų ir Veržkelių Fabrikas
Marca Registrada
Vladas Urbietis
MORON 3596
(Altura Pavón 3500)
T. E. 241-0116 LANUS

Šulnis ir Geigas
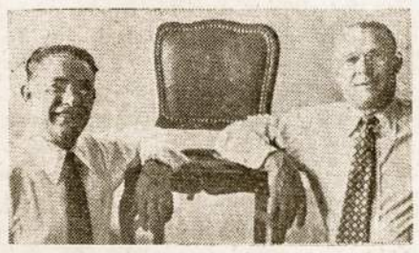
DIDELIS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Chile 765 Humberto I 1956
T. E. 20-9578 Avellaneda

KAZIMIERAS STANKŪNAS
Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo
DIRBTUVĖ
(Trasfilación de caños metálicos)
Martiniano Leguizamón 3132,
Capital — T. E. 68 - 9685

METALO IŠDIRBINIŲ FABRIKAS
"LANCERO"
Marca Registrada

Industria Argentina
Gaminami įvairaus dydžio metaliniai archyvai
kartotekos raštinėms ir draugijoms
spintos
Vienintelis fabrikas P. Amerikoje, gaminąs iš šalto metalo didžiuosius varžtus
veržeklius industrijai
KAZIMIERAS DEVEIKIS-PIPIRAS
Pozos 254, Avellaneda
T. E. 20-9758 - Particular: 20-9758

LIETUVOJE

MENAS DŪSTA

"Tiesa" (2.26) rašo apie "Lietuvos dailininkų ataskaitinę dailės parodą" Vilniuje. Parodoj vyravusi skulptūra. Teigiamai vertinama Vaivados Stalino biustas, Aleksandravičiaus Žemaitės statula paminklui, Vyšniausko Puškino biustas Petrulio Stalino bareljefas, Sal. Neries, nusipelniusio meno veikėjo K. Gutausko (tenoro) ir stachanovininkės Suchackaitės biustai, B. Bučo "racionalizatoriaus" Mykolaičio biustas. Mikėnas, nors taip pat padaręs racionalizatoriaus Zbormirskio biustą, — peikiamas. Tapyboje dėl temų tinkamo parinkimo teigiamai vertinamos jaunesniosios jėgos, nors su technikiniais trūkumais. Jacevičiūtės: Medelių sodinimas Vilniaus jaunimo sode, Mingėlaitės-Uogintienės: Žvejų artelė, Sergiejevičiaus: Medelių sodinimas. Aštriai puolamas senasis J. Vienožinskis su jo pieštu prof. Mažylio portretu. Šis paveikslas "yra šioks toks žingsnis į priekį: portreto veidas turi panašumo su vaizduojamu asmeniu, bet iš esmės šis darbas turi tų pačių formalistinių trūkumų, kaip ir eilė ankstybesnių J. Vienožinksio darbų.... Vienožinskis nepadarė visų išvadų iš kritikos jo adresu ir tas išvadas daro labai lėtai. "Žmuidzinavičiaus etiudais "Tiesa" patenkinta. "Skurdus grafikos skyrius. (Nepriklausomybės metais jis buvo stipriausias iš visų kitų. ELI). Savo darbus, reikia pažymėti — nevykusius, smulkius ir nerejkšmingus, išstatė tik keturi dailininkai: "A. Kučas, T. Kulakauskas, Tarabildienė, J. Kuzminskas.

"Tiesa" visą parodą aštriai puola. Ji "labai silpna, dargi žymiai silpnesnė negu 1948-9 metų ataskaitinė paroda tiek kūrinių vertės aržvilgiu, tiek ir savo kūrinių tematikos aktualumu. "Kaltinamos mokyklos, kaltinami dailininkai, kad nesą įsijungę į gyvenimą ir "nespėja dargi vilktis tų įvykių uodegoje". Priežastys: dailininkai neįsisąmoninę marksistinę — leninistinę doktriną". "Su tuo susijęs pakantumas formalizmo liekanoms". "Šitas atsilikimas uodegoje" pažymėtinas ypačiai po to, kai pereitais metais kompartija buvo sugabenusi dailininkus į kolchozus, kad jie ten pagyventų ir naujo įkvėpimo pasisemtų. Negalbėjo. Nes kur laisvės nėra — meno būti negali.

Pažymėtina taip pat, kad tuos bolševikinius pamokslus sako S. Trečiokaitė-Žebenkienė ir V. Mackevičius. Ta pati Trečiokatė, kuri išaugo Kauno dailės mokykloje ir ten buvusioj kultūrbolševizmui palankioj atmosferoje, virtusi jau anais laikais bolševikų agente. Dabar ji atsimoka ypačiai savo profesoriams už ano meto.... toleranciją.... (ELI)

KARIŠKI TRANSPORTAI PER LIETUVĄ

Vokiečių karo belaisviai, kurie su paskutiniais transportais grįžo iš Sovietų Sąjungos, patvirtina žinias, kad iš TSRS tolimų sričių į Rytų Prūsiją, kubastionu, per Lietuvos teritoriją nuolat gabenami kariškos ir statybinės medžiagos transportai. Tušti vagonai grįžta atgal, kad vėl galėtų paimti naujas medžiagas. Visa tai esa naudojama kari šiuo metu paversta TSRS ginkluotu riškiems Rytų Prūsijos sutvirtinimams statyti.

NAUJOS PILIETYBĖS

Kovo 28 dieną Lietuvos TSR aukščiausios tarybos prezidiumo pirmininkas pasirašė dekretą, kuriuo suteikiama LTSR pilietybė "visai eilei pilietybės neturinčių asmenų". Pagal šį patvarkymą Lietuvos pilietybė suteikta visai eilei kolonistų maskolių.

JUOKIS

Vyras: —Kas čia pasidarė tam skustuvui, kad jis visai atšipo?

Žmona: Ką tu čia niekus šneki! Argi gali būti, kad tavo barzda būtų kietesnė už konservų dėžutę, kurią šį rytą su skustuvu atidariau?

★

Šeimyniniame baliuje, stovėdamas atsišliejęs į krosnį, iš nuobodulio žiovauja vienas svečias.

—Ką, nuobodoka? — klausia jį kaimynas.

—Neapsakomai! O jums?

—Geriau nė neklauskit...

—O ką, jeigu mes taip imtumėm ir paspruktumėm iš čia?

—Būčiau be galo laimingas... Deja, negaliu — esu namų šeimininkas!..

★

Žymus vokiečių generolas kartą buvo pakviestas pas pažįstamus į svečius. Prie stalo jam teko sėdėti toj vietoj, kur degė židinys. Iš pradžių jis jautėsi gerai, nes buvo šaltas oras, bet vėliau, perkaitęs, jis paprašė, ar šeimininkai nerastų kuo nors ugniai užstatyti.

Šeiminikas, išgirdęs tokį generolo prašymą, panoro truputį pajuokauti:

—Tamsta, pone generole, kaip senas karys, turėtum būti prie ugnies pripratęs.

—Taip, aš esu pripratęs, —atsiliepė šis, — bet tik ne iš užpakalio.

★

Po vienų karštų krepšinio rungtynių keli krepšininkai ėmė juokauti, kad jie jaučiasi, kaip aplaužyti.

—Ee, niekis, pastebi kažkas iš šalies, — reikia tik gerai išsimaudyti, išlenkti vieną kitą stikliuką, stipriai pamiegoti, ir rytmetį vel jausitės, kaip naujai gimę.

—Taip, tada tikrai jausimės, kaip naujai gimę, bet tik kaip tie, kurie dar vaikščioti nemoka, — atsiliepė krepšininkai.

Lietuviška Stiklo Įmonė
Gaminami ir parduodami gražiausio stiliaus stiklai restoranams, viešbučiams, klubams, kavinėms ir šeimoms pilnais sąstatais ir dalimis. Išnuomojami asadoms, piknikams ir dideliems pokyliams.
Savininkai
P. VIDŪNAS, A. MASIULIS, VL. PALAČIONIS
Centras:
Zavaleta 551, Capital. T. E. 61-8765
Skyrius:
Dr. Juan Madera 1694 — Capital
T. E. 61-8690

PRITYRUSI MODISTĖ
Onutė Zupkienė
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

BALDŲ FABRIKAS
Gaminami visų rūšių ir stilių baldai
Antanas Girdauskas
Savininkas
Hernandarias 1721, Buenos Aires

ELEKTROS INSTALACIJA
Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas
P. Mačernis
Isleta 3865 4 de Junio

LIETUVIŠKAS KĖDŽIŲ FABRIKAS
Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams
Bronius Eidukonis
Savininkas
Salta 265, Sarandi. T. E. 22-5461

M. Valantinas
Firmos WARREN S. Atstovas
Isleta 3643 — Valentin Alsina
Parduoda ant išsimokėjimo žibalines ir elektrines **virtuves** (cocinas), kambariams šildyti **krosnis** (estufas), **šaldytuvus** (heladeras), **ventiliatorius** ir kitus namų reikmenis.

TALLER MECANICO EN GENERAL
Taisomi visų rūšių automobiliai ir sunkvežimiai, sutvarkomi karboratoriai ir t. t.
Darbas atliekamas sąžiningai ir garantuotai
J. Sudnius ir D. Reale
Entre Rios 1866, Capital
T. E. 23 - 0903

Inž. JONAS ČEKANAUSKAS
Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas. Gaminama automatinėmis staklėmis
BRANDZEN 2555
AVELLANEDA T. E. 22-9264
T. E. Particular: 22, Avellaneda 7812

Jei siuvėjas reikalingas,
Būk taupus, ekonomingas:
Drąsiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškį.
Siuva jis ir miesto frantams
Ir įtinka elegantams.
Nors pigiai paims siuvėjas,
Džiaugsies, į svečius nuėjęs!
JUOZAS NENIŠKIS
DIDELIS ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS
CESPEDES 2485 (altura: Cabildo 1200)
Belgrano, Buenos Aires T. E. 73, Pampa 2916

MECHANINĖ DIRBTUVĖ
Veržeklių gamyba. Gaminamos štandartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Inž. JONAS RAMANAUSKAS
ANATOLE FRANCE 390
SARANDI T. E. 22 - 2034 AVELLANEDA

Vyriškų ir moteriškų rūbų
SIUVYKLA
Vacys ir Viktorija Andriuškevičiai
Posadas 1481,
Capital T. E. 42-8615

Nauja Moteriškų Rūbų
SIUVYKLA
ELENA GRIGALIŪNAITĖ
modistė
Paraguay 734 Avellaneda

MODERNIŲ VITRINŲ IR KRAUTUVIŲ ĮRENGIMŲ FABRIKAS
Įvairaus dydžio lentynos ir baldai vaistinėms, baltinių krautuvėms, barams ir t. t.
Kazimieras Kaminskas
Trelles 1543-47
Altura Gaona 2400
T. E. 59-1918 Buenos Aires

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"
Savininkė:
Ona Kasparienė
SOLER 3441
Buenos Aires T. E. 79-2528

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA "EUROPA"
Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilmių paruošimui
Jonas Motekūnas
Savininkas
Curupayti 230-32, Gerli, Avellaneda
T. E. 241, Lanus 0933

FUNDICION PRADO
Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecanica y Estampados. Matrices de todas clases y para toda Industria
Eduardo Jusys
MOLINOS DE RAFFO 473
Telefono: 22 53 05 Montevideo

Alfonso Bartašiūno
Metalų liejimo ir apdirbimo Įmonė
ZAPICAN 2789
Telefono: 23 7 48 Montevideo

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ
Didelis pasirinkimas
Juozas Kučinskas
Savininkas
Gral. Roca 700 Avellaneda

Rudolfo Kureikio
LIETUVIŠKA KIRPYKLA
BRASIL 800 4 DE JUNIO
(priešais Lietuvių Salę

MINKŠTŲ KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
Savininkai
Mikelionis ir Gelbuda
Martinez Rozas 971
Villa Crespo Buenos Aires

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ
Gaminami įvairių rūšių baldai valgomiesiems - miegamiesiems ir t. t.
Savininkas
Nikodemas Skrandžius
LUZURIAGA 750
Buenos Aires T. E. 21-2577

FOTO EMILIJA
Atliekami įvairūs foto darbai
Emilija Jasiukynienė
Savininkė
NOGOYA 2969
Villa del Parque T. E. 50-7319

KĖDŽIŲ FABRIKAS
Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. - Didelis pasirinkimas.
Juozas Juška
Savininkas
R. GUTIERRES 1948
Avellaneda T. E. 22-5137

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBTUVĖ
Priima įvairius užsakymus
Antanas Barzdžius
Savininkas
Av. Alvarez Jonte 1657
Buenos Aires T. E. 59-5248

VALGYKLA IR RESTORANAS
Sveiki valgiai, greitas ir mandagus patarnavimas.
Savininkas
Josė Mitura
La Rioja 2219, Villa Porvenir, Avellaneda — T. E. 20-9380

V. Rasiūno Optika
Gral. Mariano Acha 876 - MORON
Darbo valandos: Penktadienį 16—18, Šeštadienį 13—17 ir Sekm. 13—16 v.
Patogiausias susisiekimas col. 10 (iki klubo "Pomona")

"Lietuvos Aidai"
Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.
Radio Mitre LR6
Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

Modas Surwila
ESMERALDA 823 T. E. 31-8446

Mechaninė Dirbtuvė
Gaminami varžtai ir matricos.
Taisomos įvairios mašinos.
Jonas Leščinskas
Rep. Argentina 852 4 de Junio

Išnuomojamas naujo namo aukštas
KRAUTUVEI
su kambariu gyventi
Carlos Fiorito 522, Avellaneda
Teirautis "LAIKO" Administracijoj.

Diplomuota Modistė
Magdalena Tumosienė
Priima įvairius sezoninius ir proginius užsakymus
Sarmiento 510 Avellaneda

CASA MUSKETAS
Oficialus atstovas radio aparatų Victor y Marconi
★
Plokštelės
Pianai Sanabria 2790-92
Akordeonai Capital
Armonikos T. E. 50-5948

Elektrinis Kėdžių Fabrikas
Dirbamos įvairaus stiliaus stiprios kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams
Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis
Savininkai
QUILMES 184 Buenos Aires
T. E. 61, Corrales 4570

LIETUVIŠKA VALGYKLA RESTORANAS
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus ir greitas patarnavimas
Kazimieras Duda
Savininkas
Pedro Mendoza 2117. T. E. 21-2952

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
M. Šlikas
PASAJE BLANDENGUES 3015
(altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Jeigu nori pirkti arba parduoti
LOTĄ
bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje, kreipkis į
Antonio Zidelis
J. A. ROCA 854
HURLINGHAM, FCNGSM

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė
Gaminami nauji ir taisomi seni batai
Savininkas
Juozas Šnipas
Cabildo 651
Villa Porvenir Avellaneda

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"
Didelis pasirinkimas. - Išpildomi įvairūs užsakymai. - Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas
Jonas Aukštikalnis
Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią šiai pramonės šakai Argentinoje
Posadas 23 Avellaneda
T. E. 20, Wilde 7831
(aukštuma Avenida Mitre 4500)

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ
Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Kainos labai prieinamos.
Antanas Šalčiūnas
Juan B. Alberdi 933 - Buenos Aires
T. E. 60-2784

MR.A.J. RUZANCOVAS,
LITHUANIAN BIBLIOGRAPHIC SER.
203 MADISON STREET,
WESTVILLE, ILLINOIS

LAIKAS

"EL TIEMPO" Semanario Lituano
MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

Correo Argentino Casa Central — FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 4289 — TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 4015

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 318870

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027 — Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys. — Pinigus siųsti Administratoriui: Francisco Garšva. KAINA: Argentinoje metams $ 15, pusmečiui $ 8, atskiras nr. 80 centavų. Urugvajuje metams 4 Urugv. pezai. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PAŠTU, prie metinės prenumeratos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur 3 dolerius.

III METAI — AÑO DEL LIBERTADOR GENERAL SAN MARTIN 1950
BIRŽELIO (JUNIO) 10 D., ŠEŠTADIENIS Nr. 10 (26)

Buenos Aires Avellaneda

Valerija ir Kazimieras Kaminskai

Valerija ir Kazimieras Kaminskai yra šito "LAIKO" nr. Garbės Laidėjai.

Žinomas mūsų kolonijos pramonininkas p. Kazimieras Kaminskas gimė 1905 m. Sabonių km., Biržų aps. Sulaukęs 26 metų amžiaus, 1931 m. apleidžia gimtąjį kraštą ir išvyksta į tolimąją Argentiną. Kaip visame pasaulyje, taip ir čia randa vyraujančią ekonominę krizę. Nepasiduodamas pradiniams sunkumams, atkaklus lietuvis savo darbo ir gabumų dėka greitai prasimuša į priekį ir jau 1934 m. įsisteigia nuosavą medžio apdirbimo verslamonę, kuri daro nuolatinę pažangą ir greitai išauga į stiprų savo srities fabriką. Šiandien p. K. Kaminsko fabrike elektrinėmis mašinomis gaminamos moderniškos vitrinos ir kiti įrengimai krautuvėms vaistinėms, baltinių parduotuvėms, barams ir kt. (Trelles 1543-47, Buenos Aires, T. E. 59-1918). Jis yra vienas iš negausingų mūsų kolonijos lietuvių, kurie turi nuosavus automobilius ir yra ekonomiškai įsitvirtinę.

1935 m. liepos 26 d. p. K. Kaminskas vedė lietuvaitę Valeriją Pronskūnaitę, gimusią 1914 m. Meškalaukio km., Biržų aps., tais pačiais 1935 m. atvykusią į Argentiną. 1942 m. jiems gimė sūnus Artūras, kuris jau lanko pradžios mokyklą ir gražiai kalba lietuviškai.

Liepos 26 d. pp. V. ir K. Kaminskams sueina lygiai 15 laimingo vedybinio gyvenimo metų. Pažymėtina, kad šalia ekonominių rūpesčių jie labai mėgsta lietuviškus kultūrinius parengimus, domisi kultūriniu kolonijos gyvenimu ir jau ne kartą stambiomis aukomis yra parėmę įvairias kultūrines mūsų kolonijos institucijas bei jos patriotišką spaudą.

Šia reta proga "LAIKO" Redakcija ir Administracija nuoširdžiai sveikina savo naujuosius Garbės Leidėjus ir linki jiems daug asmeniškos laimės bei ilgų, vaisingų metų.

PAŠVENTINO NAUJUS NAMUS

Ona Matulionytė ir Vaclovas Januškevičiai gegužės 20 d. iškilmingai pašventino savo naujuosius gražius 2 aukštų namus Coronel de Elias, 1529, Villa Industriales (4 de Junio). Religines apeigas atliko kun. K. Černiauskas M.I.C. Po to įvyko jaukios vaišės su muzika ir šokiais. Atitinkamą kalbą pasakė "LAIKO" redaktorius, palinkėdamas maloniems šeimininkams ilgų ir laimingų metų. Svečių tarpe buvo: pp. Juozas, Antanas ir Napoleonas Katinai su šeimomis, J. Krisiūnas su šeima, M. Baršauskas su šeima, V. Zozowskis su šeima, P. Liutkevičius, K. Deveikis su Ponia, L. Ribikauskas, B. Burokas su Ponia, I. Stukas su šeima, J. Natalikis su Ponia, I. Rasmilavičius su šeima, M. Pinevičius, J. Pačevičius, J. Prevolis, J. Cassia, A. Bikauskas, L. Wochonovičius su šeima, R. Airoldi, A. Mikėnas su šeima, R. Gohčais, J. Bertollotto, J. Kisielius su šeima, E. Kaminskas su šeima, E. Natalius su šeima, E. E. Otero, A Martinez, E. A. Sanchez, H. Delaz, M. Gagliano, L. Sančuk, A. Dagna su šeima, K. Norkus, E. de Canio ir kt.

—**Nelidai Čekanauskaitei** buvo padaryta sėkminga tonsilų operacija. Linkime geriausios sveikatos.

—**Ernestas Paršelis**, Aušros Vartų mokyklos mokinys, gegužės 25 d. per klaidą prisilietė elektros laidų. Gajus berniukas smūgį atlaikė be jokių pasėkų.

PAKRIKŠTIJO LIETUVIŲ BAŽNYČIOJE

—**Marija ir Vladas Talučiai** gegužės 27 d. pakrikštijo dukrą Beatričę. Krikštatėviai: Ch. Katoszewicz ir J. G. de Pawlowski.

—**Uršulė Grigaitė ir Rafaelis Burneikai** gegužės 27 d. pakrikštijo dukrą Ofeliją Emiliją (Krikšto tėvai: Paulius Grigas ir Stasė R. Čirkšienė), sūnų Antaną Karolį (Krikšto tėvai: Francisco Baran ir Anita B. de Bernanowich) ir dukrelę Joaną Onutę (krikšto tėvai: Klemensas Galvanauskas ir Marija G. Paliulionienė).

P. p. E. ir **V. Malelai** atšventė savo moterystės sidabrinę sukaktį. Jie yra atvažiave Argentinon prieš pusantrų metų ir jau spėjo užsitarnauti visų juos pažįstančių simpatijas. Delto ir ta proga gavo nemaža sveikinimų ir dovanų. Gegužės 25 d. jų bute įvyko jauki šeimos šventė artimųjų ratelyje. Tarp dalyvių buvo matyti p. p. Gasevičiai, p. p. Matukai, p. p. Krapovickai, p. p. Stankai, p. J. Skurauskaitė, p. J. Zubrickas ir kt. P. Vytautas Malela Lietuvoje yra buvęs vienas iš "GerMaPo" pagrindinių narių ir yra labai daug nusipelnes farmacijos srityje. Linkėtina sulaukti ne tik auksinio jubiliejaus, bet jį švesti anose lietuviškose sąlygose, kurias buvo susikūrusi nepriklausoma mūsų tėvynė. K.

● **Kun. Ant. Valiuška**, anksčiau gyvenęs Buenos Airese, dabar gyvenąs Ascochingoje, Cordobos provincijoje ir einąs ten vienos kolegijos kapeliono pareigas, š. m. gegužės 23 d. šventė savo kunigavimo 10-ties metų sukaktį. Ta proga gavo sveikinimų iš savo pažįstamųjų ir artimųjų.

● **Kun. V. Leščinskas**, kuris iki šiol buvo vikaru Necochejoje, yra Bahia Blanca vyskupo paskirtas kolegijos "San Jose" kapelionu General Dorrego mieste, netoli Bahia Blanca.

● Uolus "Laiko" bendradarbis **Dr. A. Laucis** persikelia gyventi į Zarate, kur dirbs kaip gydytojas vienoje naujai įsteigtoje ligoninėje (Clinica de Mayo).

● **Dr. A. Zotovas** išvažiavo į Cordobą, kur dirbs vienoje ligoninėje. Jei pavyks įsikurti, vėliau persikels ten gyventi ir jo žmona.

● "Laiko" garbės leidėjai pp. Paulina ir Vladas Urbiečiai, ponios vardinių proga savo artymiausiems bičiuliams suruoše pobūvį.

Svečių tarpe buvo: pp. Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai; p-nia. Emilija Čekanauskienė, p. Raimundas Taraška, K. Norkus, Nelida ir Vladas Paliulioniai, Emilija ir Julius Petroniai ir Ona ir Jonas Sudniai.

"LAIKO" Garbės Leidėjai

Marija ir Juozas Ališauskai, Jonas Aukštikalnis, Moterų ir Mergaičių Dr-ja "Birutė", Emilija ir Antanas Braziai, Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Kazimieras Čibiras, Konstancija Deveikienė, Bronius Eidukonis, Adolfina M. Geigaitė ir Juozas P. Šulnis, Laimutė E. Šlapelytė-Graužinienė ir Dr. Kazimiears Graužinis, Lietuvos Nepapaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras P. Amerikai, Adelė ir Vincas Grigaičiai, kun. Stanislovas Grigaliūnas, VALERIJA IR KAZIMIERAS KAMINSKAI, Ona Kasparienė, Adolfas Kaušinis, Labdaros Dr-ja, Povilas Miliauskas. Juozas Musteikis, inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas, Rosario Lietuvių Šv. Kazimiero Dr-ja, Uršulė ir Pijus Sakalauskai, Marija ir Kazimieras Stankūnai, Marija ir Petras Šantarai, Paulina ir Vladas Urbiečiai.

NAUJI "LAIKO" RĖMĖJAI

Po $ 5 aukojo: Povilas Brazdžius, Albertas Mikaliūnas (Berisso), Konstantinas Mikelaitis (Berisso), Bronius Mikšis, Steponas Oksas (Berisso), Antonija Ostaniewicz, Kazimieras Paliukas (Berisso), Vaclovas Rymavičius, Mykolas Žagrakalys (Berisso), Vl. Macaitis ir Telesforas Baubinas $ 1 (Berisso).

Visiems paskelbtiesiems ir nepaskelbtiesiems "LAIKO" Rėmėjams Redakcija ir Administracija taria nuoširdų lietuvišką ačiū.

LIETUVIŠKOS PLOKŠTELĖ

Šv. Cecilijos choras Buenos Airese neseniai vėl išleido dvi naujas mišraus choro įdainuotas plokšteles, pianistui Andriui Kuprevičiui akompanuojant. Jose įdainuotos 4 dainos: Sasnausko "Kur bėga Šešupė" (K. Čibiro dovana), Pociaus "Palankėj, palankėj" (A. Barzdžiaus auka), Vanagaičio "Kur Nemunėlis" (K. Deveikienės auka) ir M. Petrausko "Motuš motuše" (K. Deveikienės auka). Artimiausioje ateityje bus įdainuota: Lietuvos Himnas. "Vasario 16" (Rymavičiaus), "Malda už Tėvynę" (Rymavičiaus), "Marija, Marija" (Naujalio), "Laisvės varpas" (Vanagaičio) ir "Jaunimo giesmė" (Naujalio). Iš viso šiuo metu Šv. Cecilijos choras jau pagamino 10 plokštelių, iš kurių viena yra pianisto Andriaus Kuprevičiaus (2 Čiurlionio preludai) ir smuikininkės Elenos Kuprevičiūtės (Budrūno "Rauda"). Vienos plokštelės kaina — 8 pezai arba 1 doleris. Kreiptis šiuo adresu: Mendoza 2280, Avelaneda, Buenos Aires (T. E. 20-9027).

REIKALINGA LIETUVIŲ KALBOS MOKYTOJA

Reikalinga lietuvių kalbos mokytoja šeimoje. 2—3 val. per savaitę. Reikalui esant, suteikiamas butas ir maistas. Kreiptis į "LAIKO" Administraciją arba: Petras Apsega, Libertad 481, Quilmes.

ATVYKO Į ARGENTINĄ

Gegužės 14 d. laivu "Protea" iš Europos atvyko: pp. **Ona ir Bonifacas Platakiai, Erna ir Povilas Kraniauskai** su dukra Milda ir sūnum Petru, **Veronika ir Stasys Vasiūnai** su dukra Ariana, **Marcelė ir Stasys Kuncai** su sūnumis Stasiu ir Jonu.

Gegužės 14 d. iš Brazilijos į Argentiną persikėlė marijampolietis tremtinys **Petras Liutkevičius.** Apsistojo pas dėdę Matą Baršauską (La Rioja 2912) Avellanedoje.

Gegužės 27 d. iš Kolumbijos drauge su savo krikšto tėvu Arnaldo Barsante, buvusiu Argentinos konsulu Lietuvoje (dabar Argentinos pasiuntiniu Kolumbijoje) atvyko studentė **Nelida Volskytė. Apsistojo pas savo tėvą Anatoliją** Volskį, jau antri metai atvykusį iš Europos.

ŠEIMOS ŠVENTĖ

Stefanija Kriovaitė ir Bruno Eidukoniai, žinomi pramoninkai ir "LAIKO" garbės leidėjai, gegužės 25 d. 10. 30 val. lietuvių Aušros Vartų parapijos bažnyčioje suruošė iškilmingas pamaldas su asista už savo šeimų mirusius. Pamaldose dalyvavo didelis būrys giminių ir bičiulių, kuriems gerbiamieji šeimininkai savo naujuose namuose surengė šaunų priėmimą su vaišėmis. (L.)

PAŠVENTINO PAMINKLĄ

Ponia A. Gasėnienė su Klemensu ir Ona Balčiūnais pastatė gražų paminklą ant savo vyro Anupro kapo. Birželio 4 d. kun. K. Černiauskas M. I. C. Flores kapuose pašventino paminklą. Iškilmėje dalyvavo velionies giminės ir pažįstami, jų tarpe Ona ir Klemensas Balčiūnai su dukra Irena, Minaliūnai, Sigitas Šiaučiūnas su tėveliu, Navikai ir kt.

GRAŽI ŠEIMOS SUKAKTIS

"Laiko" Garbės Leidėjai p. p. Marija ir Petras Šantarai gegužės 31 d. turėjo savo vedybinio gyvenimo 20-ties metų sukaktį. P. p. Šantarai yra Argentinos lietuvių kolonijai nemaža nusipelnę. Kaip daugelis mūsų emigrantų, taip ir jie pradžioje savo gyvenimo Argentinoje turėjo nemaža vargų ir sunkių valandų, kaip ir visi iškentė tėvynės nostalgiją ir tuometinę darbo krizę. Tačiau jie niekada neprarado pusiausvyros ir niekada neatsisakė paremti lietuviškus reikalus. Jie yra vieni iš pirmųjų, kurie prisidėjo darbu ir pinigais prie lietuviškos parapijos įsteigimo. P. P. Šantaras buvo uolus ir veiklus "Vilniaus klūbo" ir "Vilniui Vaduoti Sąjungos" narys ir net vadovas. Suprasdamas, kad tautiškumas ir katalikiškumas vienas kitą papildo ir remia, jis visuomet šiuos dalykus nuoširdžiai jungė ne tik gerbdamas tradicijas, bet tuo pats giliai sielodamasis ir gyvendamas Mėgdamas knygas jis likusį nuo darbų laiką skiria knygoms. Reta yra geresnė lietuviška knyga, kurios jis nebūtų skaitęs. Jo bibliotekoj yra taip pat ir žymiųjų pasaulinių rašytojų ispanų kalboj veikalai, kuriuos jis taip pat su pamėgimu skaito.

P. Marija Šantarienė yra ne tik jo 20-ties gyvenimo metų palydovė, bet taip pat ir visuomeniniame darbe nusipelniusi moteris. Lietuvoje 8 metus ji buvo mokytoja, auklėdama jaunąją kartą. Argentinoje dirbdama fizinį darbą įsijungė taip pat ir į tautinę kultūrinę lietuviškosios kolonijos veiklą. Jį visą laiką yra veikli Moterų — Mergaičių "Birutės" dr-jos narė, ilgametė jos pirminikė arba valdybos narė, ji taip pat uoli Gyvojo Rožančiaus brolijos narė.

Ponų Šantarų šeima yra viena iš tų, kurią kiekvienas randa aukštaitišką vaišingumą ir tikrai lietuvišką nuoširdumą, gilų tautinį susipratimą sujungtą su nuoširdžia krikščioniška dvasia. Tenka palinkėti šiai daug nusipelniusiai lietuviškame darbe šeimai ilgiausių ir laimingų metų, o taip pat nepailsti mūsų kolonijos tautiniuose ir kultūriniuose darbuose. Stv.

● Mūsų korespondentas iš Chicago praneša, kad per didelę katastrofą, susidūrus gazo sunkvežimiui su keleiviniu autobusu ir autobusui užsidegus, žuvo 33 žmonės ir apie 50 sunkiai sužeistų ar apdegusių. Tarp jų yra žuvusi lietuvaitė Jankauskaitė ir su mirtimi kovoja tremtinys buvęs mokytojas Abelka.

● Miškininkas J. Baliukas prieš pusantrų metų atvažiavęs Argentinon nuo šio mėnesio pradžios pradėjo dirbti Argentinos Miškų Departamente praktikantu, o vėliau tikisi pereiti į medelynus, kaip miškininkas.

● "Laiko" skaitytoja Veronika Griškevičienė, po mėnesio užtrukusio gydymo "Rivadavia" ligoninėje, jau parvyko į savo namus Quilmes priemiestyje. Linkime kuogreičiausiai susveikti. (L.)

PADĖKA

Šv. Cecilijos choras dėkoja pianistui Andriui Kuprevičiui, Leonardui Sruogai ir kitiems jį prisiminusiems "LAIKO" skiltyse 20 metų sukakties proga.

PADĖKA

Visiems prisidėjusiems prie Motinos Dienos minėjimo ir jo gražaus pravedimo š. m. gegužės 7 d., ypatingai režisorei p. B. Kerbelienei, p. A. Mikelionienei, p. E. Noreikienei, Seselėms Kazimierietėms, dailininkui p. R. Kuprevičiui, p. P. Sakalauskui, p. K. Misiūnui, p. Z. Juknevičiui, p. V. Timinskui, p. R. Jospaičiui, veikalo "Hanela" vaidintojams ir visiems dalyvavusiems nuoširdžią lietuvišką padėką reiškia

"Birutės" Dr-jos Valdyba

PAIEŠKOJIMAI

JURGIS MILIAUSKAS, Rothenburg, Taube, "Wildbad", Vokietija, ieško Jeronimo Miliausko, anksčiau gyvenusio Tucuman 3445, Buenos Aires.

Mielas Skaitytojau, Ar Jau Užsimokėjai "LAIKO" Prenumeratą?

Foto "PABLO"

★

FOTOS
EN ESTUDIO
Y A DOMICILIO

★

COPIAS
REPRODUCCIONES
AMPLIACIONES

★

VENTA DE ROLLOS

★

PASAJE CHICAGO 982
Media cuadra de la Parroquia

Imprenta "DORREGO" - Dorrego 1102/18 - T. A. 54-4644